

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

A black and white photograph of a young boy sitting on a large rock in a natural setting. The boy is shirtless and looking down. The background is filled with dense foliage and a stream flows over rocks in the foreground.

N:r 7

Juli

1946.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM MED OMNEJD

VISOR
SKETCHER
roliga böcker

SVENSKA VISFÖRLAGET
— KLINTEN —

Tel. 15 04 76, 15 07 83, 15 04 78
Filial: Nybrogat. 26, III, Stockholm
Tel. 67 19 00

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för
tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och
tidskrifter - Broschyromslag

VARUBELÄNINGEN

K.-E. ELOWSON

Blekingegatan 28 Telefon 43 47 39

Obligationer - Guld - Silver - Smycken
m. m. belånas

FÖRSÄLJNING av förfallna panter

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkasse

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

SÖDERMALMS SLAKTERI AB
KÖTT- & CHARKUTERIAFFÄR

Fabrik och kontor: Horns-
gat. 66 B. Tel. Väx. 44 00 15

Försäljningslokaler: Långholmsg. 12-14,
Hornsgatan 66 B. Telefon 44 00 15.

ALINGSÅS

BETALD ANNONSPLATS!

BORÅS OCH SÖDRA ÄLVSBERGSLÄN

A.-B. Borås Draperi- & Gardinfabrik

— BORÅS —

AB NORRMALMS GJUTERI &
MEK. VERKSTAD

Telefon 103 93

— BORÅS —

GJUTGODS och REPARATIONSARBE-
TEN för TEXTILINDUSTRIEN

BAGERIET KÄRNAN

Skolgatan 43.

— Alltid gott, färskt bröd —

A.B. Corsettindustri

— BORÅS —

NAMNANROP:

A. B. C.-KORSETT

BORÅS MOTORCENTRALS

BILVERKSTAD A.-B.

— BORÅS —

SVENSK PAPPERSINDUSTRI

JÄRNFORS & HALL A.-B.

— SANDARED —

E. W. JUST

FÄRGERI — BLEKERI

MERCERISATION

Filmtryckeri

BORÅS

Tel. växel 174 65

BIL-SERVICE AB

BORÅS

Allt i bilbranschen.

Allt elektriskt

hos

AB LINDSTRÖM & SJÖBERG

Borås

Tel. 103 22, 100 14

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & C:o

Tel. 119 07 & 144 07

Borås

AKTIEBOLAGET

MARKS - Borås

Manufaktur och korta varor engros

Fabrikation av sydda varor

NORRBY HANDELSTRÄDGÅRD

Tel. 116 30 Borås Tel. 166 30

Har de vackraste blommorna

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

A.-B. BREDIN & C:O - KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

A.-B. Pettersson & Tisell

Kinnahult

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JULI 1946

Utkommer en
gång i månaden

9:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Från ord till handling

Framgången för våra strävanden att förvandla den partiellt arbetsföre till en dugande befattningshavare kommer att i hög grad bero på om man vid hans placering riktigt bedömt hans förutsättningar för ett visst arbete. Vid placeringsfrågors avgörande får dock icke enbart företagsekonomiska betraktelsesätt göra sig gällande. Även de partiellt arbetsföra äro medborgare i samhället och de ha rätt att efter måttet av sina krafter få göra sin insats till egen försörjning och samhällets förkovran. Med hänsyn härtill och då samhället under inga förhållanden kan komma ifrån att på ett eller annat sätt svara för deras försörjning, bör det kunna förväntas, att de som ha inflytande på denna frågas handläggning och avgörande beakta även de rent mänskliga, sociala och samhällsekonomiska synpunkter, som ofrånkomligt äro förknippade med de partiellt arbetsföras problem. Det är nödvändigt, att de kommunala myndigheterna nu göra en positiv insats till förbättrande av de partiellt arbetsföras utkomstmöjligheter, när detta kommer att få stort inflytande på de enskilda arbetsgivarnas vilja att ta dylika människor i sin tjänst. Om så ej blir förhållandet, komma försöken att placera partiellt arbetsföra i enskild tjänst att mötas med frågan varför samhället icke självt anställer sådan arbetskraft.

Riktigheten av dessa tankegångar torde icke bestriidas av någon. De ha framförts i ett betänkande av den beredning, som Göteborgs stadsfullmäktige tillsatt med anledning av en i fullmäktige väckt motion om förbättrade vård- och utkomstmöjligheter för partiellt arbetsföra.

Betänkandet ifråga, som avlämnades till stadsfullmäktige den 3 sistlidne maj och som torde vara det första i sitt slag i landet, innefattar förslag till åtgärder i syfte att bereda partiellt arbetsföra möjligheter till anställning i kommunens tjänst. De reglementen

och avtal, som nu reglera anställningsvillkoren, innehålla en rad spärrar, som förhindra att andra än fullt friska personer kunna vinna anställning av mera fast karaktär.

Den uppgift beredningen haft sig ålagd har ingalunda varit lätt. Det har gällt att finna en väg, som kan accepteras av både kommunen och de partiellt arbetsföra. Om den därvid lyckats får framtiden utvisa. En av riktpunkterna under arbetet har varit att så ordna anställningsförhållandena för de partiellt arbetsföra, att de icke behöva känna sig deklasserade. Förslaget innebär att dessa kunna anställas på vilka platser som helst på i stort sett samma villkor, som övriga befattningshavare. För den särskilda risk, som staden ikläder sig med avseende å lön under sjukdom m. m. har föreslagits, att dessa befattningshavare skulle erlægga till staden en försäkringstekniskt fastställd premie. Då emellertid denna riskpremie med hänsyn till inkomstens storlek, försörjningsbörda och andra förhållanden kan bli mycket betungande för befattningshavaren, föreslår beredningen, att löne- och tjänstenämnden skulle bemyndigas att reducera eller i särskilt ömmande fall helt avskryva premien.

I fråga om den partiellt arbetsföre befattningshavarens rätt till pension har beredningen varit inne på samma vägar. Pension skall utgå efter vanliga grunder, men de befattningshavare, varom här är fråga, skulle ha att erlægga en särskild riskpremie, vilken dock — om förhållandena motiverade detta — skulle kunna ned- eller avskryvas.

Det har ofta framhållits, att särskilda arbeten borde reserveras åt partiellt arbetsföra. En dylik ordning skulle lätt kunna medföra, att sådana arbeten finge en stämpel av mindervärdighet. Beredningen har icke ansett sig böra förorda företrädesrätt för de partiellt arbetsföra till vissa sysselsättningar. Den förutsätter

Gävleborgarna ha fått Central-organisation

Jämlikt Riksförbundets intentioner hade Sandvikens konvalescentförening söndagen den 26/5 kallat alla konvalescent- och patientföreningar inom länet till sammanträde i Sandviken för bildandet av en centralorganisation för Gävleborgs län. Och samtliga föreningar i länet läto sig representeras genom ombud. Ordföranden i Sandvikens konvalescentförening, Ivar Persson, hälsade deltagarna välkomna och överlämnade därefter ordet till ombudsman Sven Lindberg från Skutskär, vilken redogjorde för en centralorganisations uppgift. Föreningen skall vara en förmedlande länk mellan de tbc-sjukas organisationer och länets myndigheter. Efter en ingående diskussion om förutsättningarna enades mötet om bildandet av den planerade organisationen, som fick namnet "Gävleborgs centralorganisation för lungtuberkulösa". Till styrelse valdes: Knut

Elfström, Sandviken, ordf.; övriga styrelseledamöter: Karl Molin, Norrsundet, Johan Selin, Hofors, John Lund, Bollnäs, och Vilgot Brolin, Bollnäs. Suppleanter blevo: Arne Lind, Bollnäs, Henry Nordgren, Gävle, Ivar Persson, Sandviken, Sara Vestlund, Hofors, och Erik Vilhelmsson, Bollnäs. De av Riksförbundet föreslagna normalstadgarna för centralorganisationer antogs utan ändringar. Mötet präglades av god kamratanda och vilja att med förenade krafter arbeta för de lungsjukas sak.

Gävleborgsföreningarnas ombud, samlade i Sandviken för bildandet av centralorganisationen.

nämligen, att löne- och tjänstenämnden — om den får, som beredningen föreslagit, stadsfullmäktiges uppdrag att lösa frågan om anställande av partiellt arbetsföra i stadens tjänst — kommer att se till, att de placeras i sådant arbete, som de ha förutsättningar att sköta på ett tillfredsställande sätt, och där de sålunda kunna hävda sig i förhållande till övriga anställda.

Beredningen har i fråga om partiellt arbetsförs anställande i stadens tjänst gjort sitt. Det ankommer nu på löne- och tjänstenämnden att utforma detaljbestämmelser och i övrigt vidtaga de åtgärder, som erfordras för att komma från ord till handling. Det positiva intresse, som förefinnes inom löne- och tjänstenämnden, utgör en stark borgen för, att beredningens arbete i en snar framtid skall bära frukt.

Varpå det endast återstår att hoppas att den göteborgska linjen icke skall bli en isolerad företeelse i vårt land utan mana till efterföljd i andra kommuner — hela saken till fromma.

Einar Lind.

300 millioner rubel till nya sanatorier. 300 millioner rubel är den summa som i år beräknas åtgå för sanatorienybyggnader i Sovjetunionen. Det är företrädesvis på Krim, i Nordkaukasien, Ukraina och de baltiska sovjetrepublikerna dessa nya sanatorier skola placeras. Vid slutet av nu påbegynta femårsplan kommer icke mindre än 450.000 personer samtidigt att kunna beredas medicinsk vård vid Sovjets sanatorier.

kvalitetsskor.

Socialkunskap, konst och musik studeras av begåvad förbundsungdom

Tillika med vanliga skolämnen, tekniska, merkantila och praktiska kurser i myckenhet

Studieintresset större än någonsin

Kunskap är makt! Förvärvandet av kunskaper tidens lösen! Inte minst bland de unga människor som drabbats av tuberkulosen och därför antingen måste avbryta sin utbildning för en tid — eller tänka på att skaffa sig annat och mindre fysiskt påfrestande yrke efter sjukdomens övervinnande.

Redan under sanatorietiden — sedan man blivit "uppegångare" — börjar man numera allmänt tänka på att ordna för sig utbildningsmässigt och sanatoriernas patientföreningar sätter en ära i att hjälpa sina medlemmar genom anordnandet av studiecirklar och enskilda kurser hos de olika korrespondensinstituten.

Härvidlag hjälper också De Ljungsjukas Riksförbund till genom stipendier och förmedling av avgiftsrabatter.

För varje år har studieintresset ökat. Den saken kan avläsas i de rapporter över studieverksamheten, som ingår i Riksförbundets verksamhetsberättelse. Och detta gäller både studier i cirklar och enskilt. Vad cirkelarna beträffar framgår ökningen bäst av nedanstående tabell som visar siffrorna för de senaste tre verksamhetsåren och vilka gälla både patient- och konvalescentföreningar.

	Antal cirklar	Antal medlemmar
1943—1944	62	752
1944—1945	74	991
1945—1946	109	1.346

Rapporten över senaste verksamhetsårets studieverksamhet visar också att de enskilda studierna tendera att i större utsträckning än tidigare ta sikte på omskolning och yrkesutbildning, vilket bl. a. framgår av att antalet större kurser bland de enskilt studerande mer än fördubblats det sista året.

De 64 större kurser som av förbundsmedlemmar genomförts — eller satts i gång — under studieåret 1945—1946 fördela sig på olika ämnen enligt följande:

Realskolekurs	8
Studentkurs	7
Folkhögskola	2
Universitet	2
Fotograf	1
Försäljare	2
Ingenjör	12
Optiker	1

Socialinstitutet i Stockholm.

Reparatör (bil)	1
„ (radio)	12
Ritare och konstruktör	1
Svetsare	1
Telegrafist	2
Verkmästare (byggn.-teknik)	2
„ (mekanik)	9
Vägmästare	1
Summa	64

Språk och merkantila studier dominera cirkelarna.

Bland de 109 studiecirkelarna med de 1.346 medlemmarna (varav 564 kvinnliga) fördelar sig ämnena på en hel mängd grupper, närmare bestämt 28 stycken. Språk- och merkantila studier dominera med resp. 441 och 297 deltagare. Bland språken leder engelskan — ett typiskt tidens tecken — med 242 studerande mot 172 för modersmålet. Bland de rent merkantila ämnen, vartill vi räkna bokföring, maskinskrivning, matematik och stenografi, leder det förstnämnda med 111 studerande mot 98 i maskinskrivning och 70 i matematik. Övriga "stora" ämnen äro: "de partiellt arbetsföras problem" med 102 och "de lungsjuka och sam-

hället" med 91 cirkeldeltagare. Dessa båda måste ju anses vara rena "fackämnen" för vårt klientel medan sömnad med 62 samt träslöjd och psykologi med vardera 50 kunna räknas som mera allmänna.

I varje fall visa studierapporterna att de av tuberkulosen drabbade, antingen de nu som sjuka vårdas på sanatorier eller som konvalescenter försöka skapa sig chanser till återinträde i produktionen, alltmer fått upp ögonen för utbildningens betydelse och att de sätta värde på den hjälp till självhjälp som stipendierna giva och kvittera de stödjande organisationernas åtgärder med stora egna ansträngningar, sig själva och samhället till godo.

Till några f. d. lungsjuka, som delvis med Riksförbundets hjälp arbeta på sin utbildning — praktisk och konstnärlig — har Status vänt sig för att få del av deras egen syn på sina skolor och sina ämnen. Vi presentera härnedan tre ambitiösa ungdomar från olika områden, Sixten Hammarberg, som studerar vid Socialinstitutet, Rolf Ek vid K. Musikhögskolan och Ragnar Svedberg, som får sina konstnärliga talanger utvecklade vid Otte Skölds målarskola — alla i huvudstaden alltså.

Sixten Hammarberg.

Socialinstitutet — samhällsvetenskapernas högskola och socialvårdens vapensmedja

Mot bakgrunden av den väldiga expansionsprocess vårt svenska samhälle genomgått från nattvaktarstat till en modern välfärdsstat med måttet trygghet och medbestämmanderätt åt alla måste givetvis kravet på en särskild skola för utbildning av fackmän och experter inom samhällslivets olika grenar te sig som en tvingande nödvändighet.

Det faller utanför ramen av denna framställning att ingå på olika värderingar, om och i vilken utsträckning denna medborgerliga trygghet och känsla av medborgerligt ansvar omfattar folket i dess helhet.

Det är heller inte fråga om att gå in på några spådomar beträffande den offentliga verksamhetens expansion och framtids mål.

Här är endast fråga om ett konstaterande av den faktiska utvecklingen, att behovet av en samhällsvetenskapernas högskola vuxit parallellt med den allmänna utvecklingen av samhällslivet och hur denna skola möter sina alltmera växande uppgifter. Naturligtvis kan det inte bli fråga om någon fullständig exposé över Socialinstitutets utveckling och organisation. För den som är intresserad för djupare forskning i dessa ting måste givetvis många andra källor än en kortfattad tidningsartikel anlitas.

Avsikten med denna framställning är att ge några glimtar av arbetet och då närmast att stanna vid sådana saker som ha mera direkt samband med vårt förbunds verksamhet inom samhällsvården.

Som en allmän inledning kan följande axplock ur Institutets prospekt citeras:

Sixten Hammarberg, socialstuderande.

"Institutet för socialpolitisk utbildning och forskning (Socialinstitutet), som började sin verksamhet den 10 januari 1921, har enligt av Kungl. Maj:t fastställda grundstadgar till ändamål att meddela vetenskaplig undervisning och praktisk utbildning för social och kommunal tjänst, att sprida kunskap i socialpolitiska och kommunala ämnen samt att främja samhällsvetenskapernas utveckling.

Institutets närmaste uppgift är att lämna högskolemässig utbildning för tjänster inom socialförvaltning och kommunalförvaltning."

Undervisningen bedrivs på olika linjer allt efter vederbörandes inriktning och förkunskaper. Grundläggande för samtliga studerande på de olika linjerna äro ämnena: Stats- och kommunalkunskap, nationalekonomi och socialpolitik. Härtill kommer sedan för varje studerande, med hänsyn till kommande verksamhet och inriktning, ämnen såsom kommunal bokföring och kommunal hushållning för kommunaltjänstemän, psykologi och sociallagstiftning för speciella befattningshavare inom socialvård och arbetsförmedling o. s. v. Möjlighet till val av ämnen, utöver de obligatoriska, finnes för studerande på samtliga linjer. En särskilt varierande utbildning bjuder exempelvis den social-kommunala linjen med en kombination av ämnen för både sociala och kamerala uppgifter.

Den teoretiska linjen intar en i viss mån särpräglad ställning vid Institutet med högre krav på teoretiska kunskaper och är avsedd även för andra än rent sociala och kommunala befattningshavare, exempelvis lärare, tidningsmän m. fl.

Praktik anses värdefull.

Att noga märka är att Institutet fäster stor vikt vid den praktiska utbildningen utan att därför pruta av

Rolf Ek, blivande musikdirektör.

Ragnar Svedberg, norrländskt konstnärssämne.

på den högskolemässiga undervisningen — en undervisningsmetod, som väl Socialinstitutet måste betecknas som banbrytare för. För att ge en mera personligt färgad bild av detta förhållande måste jag gå tillbaka till de vackra augustidagar förra året, då vi adepter från hela landet samlades till kunskapsprov här i Stockholm i Institutets regi. Det var en minst sagt mycket skiftande församling av unga studenter, kommunal- och statstjänstemän med lång erfarenhet, ombudsmän, tidningsmän och befattningshavare inom de fria organisationerna. Och det var alldeles tydligt att det krävdes ett visst mått av både praktiskt och högre teoretiskt vetande för att klara sig genom tentamens skärseld.

Den praktiska utbildningen före inträdet vid Institutet kompletteras ytterligare med praktikperioder under studietiden. Befintliga luckor i vederbörandes praktiska vapenrustning spåras upp och man placerar var och en inom de kommunala och sociala verk och institutioner, som kan befinnas lämpliga. Härtill kommer en särskild praktisk kurs i Institutets egen regi för studerande, som inrikta sig på mera speciella grenar inom socialvården, såsom kuratorstjänster, konsulenter och befattningshavare inom arbetsförmedling o. s. v.

På grundval av de rikliga erfarenheter som vunnits under de senare årens expansiva utveckling och den stora efterfrågan på fackutbildat folk inom så gott som alla grenar av den offentliga verksamheten kom bl. a. genom ett riksdagsbeslut 1945 en betydande omläggning av Socialinstitutets verksamhet till stånd. Studietiden har förlängts betydligt och fler fast anställda lärare har knutits till skolan.

Allt måste ses i sitt sammanhang.

För den som sysslat med ett så aktuellt problem som de lungsjukas eftervård och alla de frågor, som sammanhånga med de partiellt arbetsföras ställning i samhället bjuder den första tiden vid Institutet på svikna förhoppningar. Det är ett till synes onödigt djuplodande i lagar och författningar, ett meningslöst grävande i gammal industrialism, liberalism, socialism och gamla samhällstänkare, som för länge sedan multnat i sina gravar. Allt detta ter sig så överkligt, då man kommer ut från föreläsningssalar och övningskurser och hör spårvagnarnas hektiska symfoni, oftast förstärkt med några flygplans dånande högt uppe i rymden. Säkerligen ha flera som haft ett liknande arbetsfält bakom sig gjort liknande erfarenheter. Så småningom övervinner man denna barnsjukdom och får en ny syn på samhällsutvecklingen. Det är nu en gång så att man inte kan bryta ut en enda faktor ur ett sammanhang och bara envist följa denna. Om man nu sysslar med ett så betydelsefullt samhällsproblem som tuberkulosfrågan, måste man också se denna fråga mot bakgrunden av den omstöpning vårt samhälle genomgått.

Tuberkulosfrågan och eftervårdsproblemen måste ställas i offentlig belysning på samma sätt som barn och kvinnoarbetet i osunda fabriker, i gruvor och stenbrott under industrialismens genombrott. Så har en lång kedja av sociala missförhållanden blottats och blivit föremål för lagstiftning och åtgärder under utvecklingens gång. Tuberkulosproblemen ha kanske varit alltför komplicerade och en lösning av dessa frågor ha krävt ett mera moget samhälle — tiden bör nu vara mogen även för dessa uppgifter.

(Forts. å sid. 29.)

Eftervården alltjämt ett brännande problem

Norrbottnens-hövdingen efterlyser konsekvens i tuberkulosbekämpandet

Överläkare Bo Carstensen.

Norrbottnens Lungsjukas Centralförening stod sista majsöndagen som anordnare av en stor socialvårdskonferens för Norrbottnens län, vilken samlat omkring 100 representanter för länets kommuner, socialvårdande institutioner, landstingets eftervårdskommitté m. fl. organisationer till Sjömanshemmet i Luleå, där de partiellt arbetsförsas problem och då särskilt eftervården av tbc-konvalescenterna ventilerades allsidigt.

Konferensen öppnades av Centralföreningens ordförande, herr Vidar Östling, vilken efter att ha hälsat konferensdeltagarna välkomna poängterade att detta var den första stora konferens i detta ämne som hållits i länet. Herr Östling gav vidare en överblick över centralföreningens arbete samt vände sig till landshövding Hansén med ett tack för den hjälp och den uppmuntran denne städse lämnat föreningen i dess arbete.

Efter det att hr Sven Strömbäck, Kiruna, valts till mötesledare överlämnades ordet till dr Bo Carstensen, vilken gav en intressant redogörelse för tuberkulosens bekämpande.

— Tuberkulosen överföres vanligen genom att en sjuk person hostar, nyser eller bara talar och den friske andas in det tbc-infekterade dammet, yttrade dr Carstensen. Personlig hygien är därför av mycket stor betydelse. Smittoöverföring genom föremål förekommer däremot så sällan att den nästan kan lämnas ur räkningen. Tbc är emellertid en så spridd sjukdom att egentligen ingen kan undgå att bli smittad. Praktiskt taget alla människor i 40—50-årsåldern äro tbc-infekterade, vilket icke betyder att de äro tuberkulossjuka, ty detta är något annat.

Kampen mot tuberkulosen kan indelas i tre faser — den förebyggande, den sjukbehandlande och den eftervårdande. Höjd levnadsstandard är nog ofrånkomligt

Doktor Carstensen anser smittorädslan svårt överdriven

den bästa förebyggande åtgärden, då lönerna stiga sjunker tbc-kurvan medan nödtider alltid åstadkommer stegring av tbc-frekvensen. Sjukbehandlingen är så väl känd att den icke behöver ordas mycket om men när det gäller eftervården är det lika viktigt att konvalescenten får god, närande och omväxlande kost som att han får möjligheter till nödvändig vila. A andra sidan är ett lätt arbete icke skadligt utan bara bra som förberedelse för återinträdet i det produktiva samhället. Men den omotiverade och överdrivna skrällen för tbc-smitta hos arbetsgivare och andra måste med all makt motarbetas.

Var finns konsekvensen? frågade landshövdingen.

Landshövding David Hansén höll därefter ett anförande, vari han efterlyste konsekvensen i samhällets kamp mot tuberkulosen. Här ha stora pengar lagts ned på byggandet av förstklassiga sjukhus och sanatorier — och därom är ju intet annat än gott att säga, yttrade hr Hansén. Men nästa, lika viktiga led i tbc-bekämpandet har man underlåtit att göra något nämnvärt åt. Eftervården är sorgligt eftersatt och här ha landsting och kommuner en krävande uppgift att ägna sig åt. De allra flesta konvalescenter ha inga ekonomiska möjligheter att själva sörja för sin eftervård och därför är det nödvändigt att det allmänna inriktar sig på detta fält. Beträffande konvalescenternas arbetsproblem behöves samarbete både mellan läkare och arbetsgivare och arbetsvårdande allmänna organ och härvidlag kommer småningom de av statsmakterna planerade åtgärderna säkerligen att bära frukt.

Sedan fattigvårdskonsulent Carl Lindbäck och socialkuratorn vid Sandträskes sanatorium, fröken Maj Borelius, talat om sina erfarenheter från resp. arbetsfält i Norrboten och ordf. i De Lungsjukas Riksförbund, hr Erik Frithiof, hållit ett anförande om de sjukas egna synpunkter på eftervårdsproblemen, följde diskussion. Herr Östling yttrade därvid att konvalescenterna själva ofta i stor utsträckning bar skulden till den rådande smittoskrällen. Detta genom att ängsligt förtiga att de varit tbc-sjuka i stället för att oförskräckt medge detta och samtidigt framhålla både att de äro återställda och att smittofaran alltid är minst från deras sida, som vid sanatorievistelse blivit undervisade

om smittoriskernas undvikande. Samhället måste också se till, framhöll hr Östling, att tillräckligt många erfarna kuratorer ställdes till konvalescenternas förfogande, då blir det goda resultat av strävandena att återföra konvalescenterna till produktivt arbete.

I NUNNORNAS VÅLD —

SANATORIELIV PÅ MADEIRA

"Sanatorio Dr. João De Almada" står det i prydliga, röda bokstäver på den svagt rosafärgade fasaden ovanför huvudentrén. Vidare ser man det välbekanta tuberkuloskorset samt bokstäverna A. N. T., Assistencia Nacional Aos Tuberculos, som väl inte tarvar någon närmare förklaring. Vid min ankomst till sanatoriet hörde jag även en annan tolkning av A. N. T. — Madre Superioras skämtsamma "Aqui Ninguem Trabalha" (här "arbetar" ingen). Vi skrattade båda gott däråt; först senare, när jag själv började gripas av arbetslust, insåg jag det meningsfulla allvaret bakom detta yttrande!

Sanatoriet har fått namn efter dess grundare, en mycket framstående läkare och humanist, vars livsgärning inger den största respekt och beundran. Han är nu död sedan 4 år tillbaka, men hans minne lever och förhärligas i hans sista och största verk, det moderna sanatoriet. Arkitektoniskt fulländat och mästerligt inpassat i den alp-artade terrängen, ligger det på 600 m. höjd med en hänförande utsikt över den pittoreska staden Funchal och havet, det tidlösa, oroliga, alltid lika fascinerande. Växtligheten kring sanatoriet är välgörande fri från de annars så vanliga exotiska överdrifterna: där finns en rad låga palmer, en liten dunge ädla tallar och — bäst av allt — en park med lummiga ekar. Dessa ekar ingav mig från första stund en viss hemkänsla, vilket haft sin stora betydelse. Byggnaden har tre våningar och är symmetrisk, ena hälften för manliga och andra för kvinnliga patienter. I centrum befinner sig administrations-, röntgen- och behandlingsrum, kök och matsalar samt ett litet kapell. Vårdplatsernas antal är 110, uppdelade på 1:a, 2:a och 3:e klass (privat, halvprivat och "sal"), varav de ojämförligt flesta i 3:e klass. Dessa patienter erhåller helt kostnadsfri vård — i detta fall ligger Portugal före Sverige. De övriga patienterna, 14 st. varav endast 5 i 1:a klass, betalar för sig, ungefär lika mycket som det normala hemma hos oss.

Överläkaren — som för övrigt är svärson till dr. Almada — är en liten elegant here i 40-årsåldern med välansade tangorabatter och en tydlig förkärlek för skor av fransk modell. Han är mycket skicklig, mycket ansedd, mycket upptagen. Han bekläder 12 olika poster — överläkare vid stadens tre sjukhus, president för A. N. T. på Madeira, hälsovårdschef m. m., m. m. — och dessutom skriver han och håller föredrag på "lediga stunder". Han är här ett par timmar varje förmiddag; det smäller i en bildorr när han kommer och det smäller igen när han far. Umgången oss emellan är ganska slentrianmässigt; han brukar titta in i vår matsal vid lunch, hälsa de övriga med ett "Bons dias" och mig med "Good morning". Så frågar han: "About fever yesterday?" och oavsett vad jag svarar, kommer sen: "Very well! And about eating?" — Även här varierar mina svar, men doktors är ständigt detsamma: "Yes, you must eat more! Good morning!" — och så är han borta. Detta upprepas ordagrant dag efter dag till hela sanatoriets förtjusning; alla har nu lärt sig dessa frågor och använder dem som ett slags hälsning så fort de ser mig.

Utsikt över Funchal från sanatorie-höjden.

Underläkare finns det hela 5 st., som tittar hit då och då — de tjänstgör även på de andra sjukhusen. Jag kommer bara i beröring med en av dem, den som ger mig calciuminjektioner 3 gånger i veckan. På grund av bristande språklig förståelse försiggår detta i allmänhet under djup men talande tystnad, såvida inte doktorn är på särskilt gott humör och slänger till mig ett retoriskt "about fever yesterday?"...

Klostrets — nej, förlåt! — sanatoriets personal består av nunnor, tillhörande en fransk kongregation, S. José de Cluny. I spetsen för nunnorna står en äldre, livlig dam, Madre Superiora, vanligen kallad "Madre". Hon är mycket välvillig men tyvärr också glömsk. Detta med nunnorna är onekligen ett främmande inslag i den annars välbekanta sanatoriemiljön. De vanliga svenska sköterskeuniformerna brukar inte vara särdeles förföriska, men i jämförelse med nunnornas medeltidsdress är de närmast "osedliga"! Dräkten är fotsid och svart med undantag av ett vitt, stärkt livstykke med hjälm (bara visiret fattas!) samt en vit kant på huvuddoket. I en kedja kring halsen hänger ett krucifix och från ett skärp i midjan dinglar ännu ett plus ett antal meter radband. Jag beundrar deras förmåga att i denna rustning kunna röra sig så smidigt som de gör. Det rasslar och fladdrar omkring dem när de går, och möter man dem sent en kväll i en mörk korridor, blir man lätt mörkrädd. Sådana där söta nunnor som Ingrid Bergman i St. Mary existerar förstås blott i böcker och film. Våra nunnor är mycket verklighetsbetonade med svällande former och alldaglig uppsyn — de ser inte alls fanatiska ut, som man kunde vänta sig av en nunna.

Och därmed är vi inne på religionen. Det är ett ömtåligt ämne, som man här bör akta sig för att diskutera — nota bene om man inte delar deras åsikter. Katolikerna är nämligen fullständigt intoleranta och tål ej kritik från en protestant, "en stackars otroende på väg mot evig förtappelse". Detta är beklagligt. Det finns annars mycket som är vackert i katolicismen och som man skulle vilja diskutera med en fördomsfri och

Gatubild från Funchal — varken bilar eller hästar synas till.

uppriktig katolik. Kyrkan har här ett fast grepp om sina trogna, den kräver mycket av dem i rent yttre avseende — mässor morgon, middag och kväll, knäböjningar för Frälsarens och Madonnans bilder etc., etc. Härom dagen firades Dia do Fatima, som återkommer varje månad och går tillbaka till år 1917, då Den Heliga Modern vid 5 olika tillfällen skall ha uppenbarat sig i den lilla byn Fatima i Portugal. Madonnans bild placerades nere i hallen och omgavs med ett hav av underbara blommor, man sjöng och bad och lyssnade andäktigt till påvens radiotal. När det hela var över, strödde man blommor över madonnan och bar henne i procession och under sång runt hela sanatoriet och tillbaka till hennes ordinarie plats på det lilla vackra kapellets altare. Redan kl. 7 på söndagsmorgnarna är alla på benen och i mässan och kl. 1/2 5 em. alla dagar leder kaplanen en andaktsstund. Ja, ytligt sett är det imponerande — men människonaturen är sig trots allt lik, oavsett trosbekännelser, och den som betraktar kristendom icke allenast som tro utan även gärning finner säkert lika många kristna inom protestanternas led.

Efter dessa reflexioner övergår vi till något mera "lättsmält", t. ex. dagordningen. Den är i stort sett lika med vad vi är vana vid. Uppstigning vardagar kl. 8, frukost 8,30, halltur 10—11, lunch 12, "tystnad" 14—16: kaffe, halltur igen 17—18, middag 19, säng 21 och släckt och tyst 21,15. Promenader tas när som helt på fritiden. Har man eget rum blir det ju lite annorlunda; man får frukost serverad på sängen, ligger och "drar" sig till framåt 11 och har lyset tänd hur länge man vill om kvällarna. Jag har dessutom, tack vare vår hyggliga vice-konsul här, en radio, på vilken jag — mestadels förgäves — försöker uppsnappa Motalas svaga röst i etern. Snälla herr Hugo, raska på med kortvågssändaren, om jag får be! — Begreppet "timma" eller "tid" existerar inte här; alla har "hel dag" som sedan modereras så som man finner lämpligt. Säng förekommer bara vid akuta sjukdomstillstånd och "feber", som börjar vid 38°-strecket. Detta skiljer sig avsevärt från mina tidigare erfarenheter — jag har alltid tillhört kategorin sträng-säng-liggare. Nu går jag upp till måltiderna, tar en liten promenad i ekarnas skugga när jag får lust därtill och tillbringar den övriga dagen i min hallstol med den härligaste utsikt man kan önska. Vilket av dessa alternativ jag föredrar — behöver jag nämna det?

"Klövring" är väl en typisk svensk sanatorieföreteelse, ljuvlig i åminnelse! Jag hade förstas inbillat mig att den var lika internationell som tuberkulosen, men ingalunda! Här förekommer inget som helst umgänge mellan de manliga och kvinnliga patienterna (frånsett tillställningar), inte ens på smygvägar. Den saken har nunnorna sört för. Och åtgärden är säkerligen befogad; "kulturnivån" här är så pass låg, att ingen vet hur det skulle sluta om restriktionen inte funnes. Vad gör dom då, när dom inte "klövrar": undrar nog många. Ja, man skulle ju kunna tro att de läste goda böcker eller ägnade sig åt andra nyttiga tidsfördriv. Tyvärr måste jag bekänna att det är mycket dåligt med det. De tycks totalt sakna intressen, och det ligger i sydläningsens natur att avsky arbete. Dessutom kan de flesta blott med nöd och näppe läsa och skriva, analfabeterernas antal är stort i Portugal. Jag, som både läser böcker och skriver brev, betraktas som en underlig kurre, som man bör se upp med. I synnerhet är detta fallet med avdelningsköterskan, Irmä Gowzaga, som rapporterar mig titt tätt för "överdriven arbetslust". Hon spionerar på mig så ofta hon hinner för att överraska mig i skrivartagen, men radbanden och krucifixen frälsar mig — de skramlar och hörs lång väg.

Språket är en stötesten. Att förstå och göra sig förstådd lär man sig snart nog, men tala språket — det är värre. Jag lärde mig genast det allra nödvändigaste: sim (ja), não (nej), não comprênde (jag förstår inte), faz favor (var snäll och . . .) samt obrigado (tack). Med detta starkt begränsade ordförråd kan man komma otroligt långt. Man kan föra långa konversationer, d. v. s. den andre pratar och själv sticker man emellan med "sim, senhor" och "não, senhor" i lagom omväxling! Vill man ha en sak säger man "faz favor . . ." åtföljt av en talande gest eller pekning. När man fått den, bugar man sig, säger "obrigado", bugar sig ännu en gång, mycket djupt, och säger "muito obrigado". Detta förfelar aldrig sin verkan, samförståndet blir det allra bästa och motparten tycker att "det var en ovanligt sympatisk människa". Kommer någon med en förebråelse, säger att man inte får göra det eller det, riktar man sina troskyldiga gröngrå mot honom eller henne, skakar beklagande på axlarna och säger "não comprênde". Detta bör man dock inte hålla på med mer än högst en månad, om man vill hålla sig väl med folk! Sedan får man allt lov att förstå dem.

Portugiserna älskar musik, och på kvällarna kommer de hemmagjorda stränginstrumenten fram och så är konserten i full gång. Man kan bara två grepp, men dem använder man desto flitigare. Och så sjunger de, dansar ibland och sjunger alltid. Ju gladare melodierna låter, desto vemodigare blir jag. Sanatoriet i all ära, hemlängtan kan det inte bota i alla fall. När denna "saüdades" känns alltför svår — det är nästan alltid natt då — brukar jag sätta mig på altanen och blicka ut i den underbara, ljumma natten. Hundar skäller, syrsorna spelar, det svaga ljudet av musik och sång, som stiger upp från den glittrande staden, blandas med havets eviga, stilla brus. Månen kastar en silverstrimma över oceanen, de röda lanternorna i hamnen blinkar sömnigt, eucalyptusträdens svarta konturer strävar rakt upp i skyn. Natt på Madeira. Jag har 450 mil hem, det är lång väg. Jag tittar på Karlavagnen, och inför detta perspektiv krymper avståndet — kanske de jag tänker på, just i detta ögonblick betraktar samma stjärnbild! Sanatoriet sover, snart sover jag med.

Funchal i maj 1946.

Erik Nilsson.

Svenskar med färg

V.

ELI F. HECKSCHER

Femte artikeln i vår serie: Svenskar med färg, låter signaturen Pencil professorn vid Handelshögskolan Eli Heckscher lämna stoff till. Vetenskapsmannen som nyligen avslöjade att en av hans bästa förströelser och avkopplingar utgjordes av detektivromanläsning, vilket han nästan utvecklat till en hobby. En urstockholmare av prominentaste slag, känd för hela landet från vinterns politiska radiodebatter.

Stockholm har inte många invånare, vars profiler utgör en del av stadsbilden och vilka som sådana kan auktoriseras av stadens skönhetsråd.

Eli Filip Heckscher tillhör dem som i rikt mått fyller dessa dekorativa anspråk. Hans spetsiga, djärvt upplagda linjer, hans spelande ögon och hans livliga sätt att vara — allt ger en bild av den personifierade guttaperka-vitaliteten.

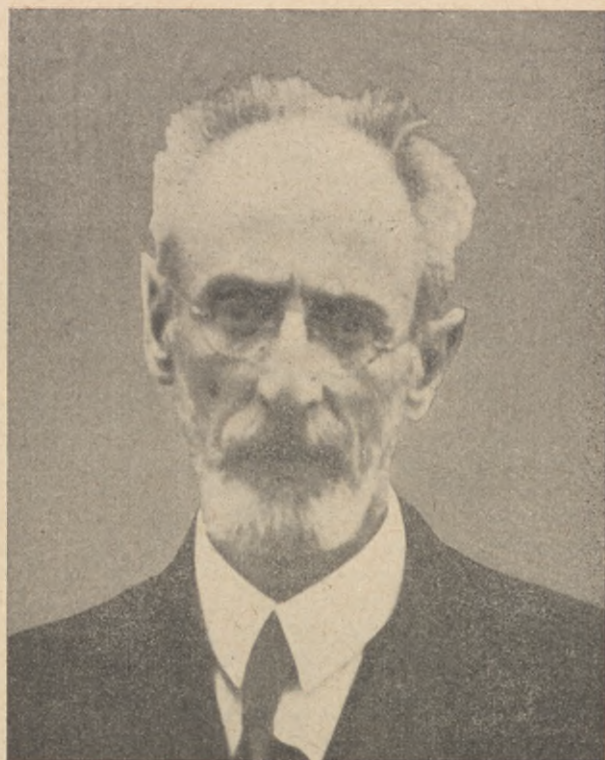
Därmed inte sagt, att Heckscher är någon elastisk anpassning. Tvärtom — bortsett från att han av naturliga skäl måste vara nazihatare — är hans demokratiska livsuppfattning av det mest pålitliga slag. För honom är demokratin detsamma som livsluften och hans anglosachsiska andliga släktskap är grundmurat och tog sig också under andra världskriget uppseendeväckande djärva former.

Eli F. Heckscher är emellertid mindre politiker än vetenskapsman och även i denna sistnämnda egenskap blev för honom ställningstagandet i ideologiernas kamp alldeles klar och kompromissfri. Han såg med förakt på en stor del av den tyska vetenskapens politiska prostitution under naziregimen och han säger själv: "Det som kändes tyngst var kanske vetenskapsmännens oförmåga att bli sanningssökandets martyrer i striden mot förtrycket i samma grad som fallet har varit med många bland prästerna. Sådant ger anledning till allvarlig självprövning för var och en som efter fattig råd och lägenhet ser sin uppgift tjäna den sanningssökande vetenskapen".

Det är inget tvivel om utan att Heckscher skulle blivit martyr både för sin ras och sin uppfattning, om han levat under kontinentens hårda klimat.

Han är nämligen en orädd och ärlig kämpe för det fria vetenskapandet, som han själv alltid praktiserat. Och han har sig själv till glädje och vårt samhälle till stor nytta under en hel mansålder tillhört den internationella eliten inom sitt fack — det ekonomiskt-historiska.

Eli F. Heckscher är född 1879 i Stockholm i typisk patriciermiljö. Studierna i Uppsala förde honom i

Professor Heckscher, som han ser ut helt privat.

kontakt med Harald Hjärne, som kom att betyda mycket för hans syn bl. a. på det brittiska samväldet. Till skillnad från flertalet av Hjärnes lärjungar studerade Heckscher även nationalekonomi, där han som lärare hade professor David Davidsson, "den skarp-sinnigaste ekonomiske teoretiker som Sverige har haft".

Skulle man tro Heckscher själv är han en man med tur. Detta är säkert också riktigt även om han, när han ger glimtar från sin vetenskapliga karriär, gärna överdimensionerar denna. Så här säger han vid ett tillfälle:

När Handelshögskolan år 1909 skulle upprättas, föll det sig så att den ende som hade avslutat sina ekonomiska studier och ej redan var placerad var en ännu icke 30-årig docent och kommittésekretärare; det var hans lycka, icke hans förtjänst, att han då var given innehavare av den nya professuren. Min vetenskapliga barlast var emellertid mycket lätt, och under flera år efteråt arbetade jag på att göra mig förtjänt av vad som hade tillfallit mig.

Hans ödmjukhet inför vetenskapen tar sig också uttryck, när han säger:

Vetenskapsmännens skötesynd är den personliga fåfängan, och deras självbiografier får därför lätt formen: Vetenskapen är stor och jag är dess profet. Men en vetenskapsman, som ej förstår hur litet han har åstadkommit, hur klen detta lilla är och hur mycket han har sina föregångare att tacka för, begår synd emot det vetenskapliga arbetets heliga ande.

1929 inrättades det vid Handelshögskolan en personlig professur åt Heckscher av ren forskningskaraktär på det ekonomisk-historiska området. Resultatet härav blev bl. a. "Sveriges ekonomiska historia från Gustav Vasa", som utkommit med två delar 1936. Den övriga raden av ekonomisk-politisk litteratur är också av imponerande bredd och djup.

Vid sidan om denna litteratur, som tryckts och således står till den läsande allmänhetens förfogande, har Heckscher drivit en sport, som numera annars lever i det värsta förfall, nämligen brevskrivandet. Detta meddelelsesätt har ingen större plats i den s. k. moderna människans tillvaro. Men Heckscher har givit sig tid att sköta sin korrespondens. Ända sedan 1882 har han arkiverat och registrerat ankommande brev (c:a 10.000) och sedan 1919 har han tagit genomslagskopior på sina egna brev. Detta arkiv kommer att bli en guldgruva för framtida forskare, då Heckschers korrespondens innehåller brev från och till massor av kulturpersonligheter och vetenskapsmän, som levat under den heckscherska verksamhetsperioden.

Heckscher har också haft tid över för dagsjournalistik — om ett sådant uttryck tillåtes i samband med H:s analyser — först i Stockholms Dagblad och sedan i Dagens Nyheter. Denna verksamhet pågår ännu och även muntligt kastar Heckscher in sina argument i dagens debatt.

Han har blivit en gärna hörd radoröst, som bl. a. uppträtt i de politiska debatter, som var Radiotjänsts

Hur Birger Lundquist tänker sig Eli Heckscher omgiven av sina älskade detektivromanfigurer.

TVÅ DIKTER

Bön

O, dröm
som ligger dold
i varje frö av liv

låt icke längtan
bli så stark
att grus blir mark
och växtgrund
för mitt liv.

Lyckan

Ur tidlöshet
går lyckan fram.
Den söker icke sitt.

Den är den kärlek
som inom dig bor,
när hjärtat tror.

Lars Fredin.

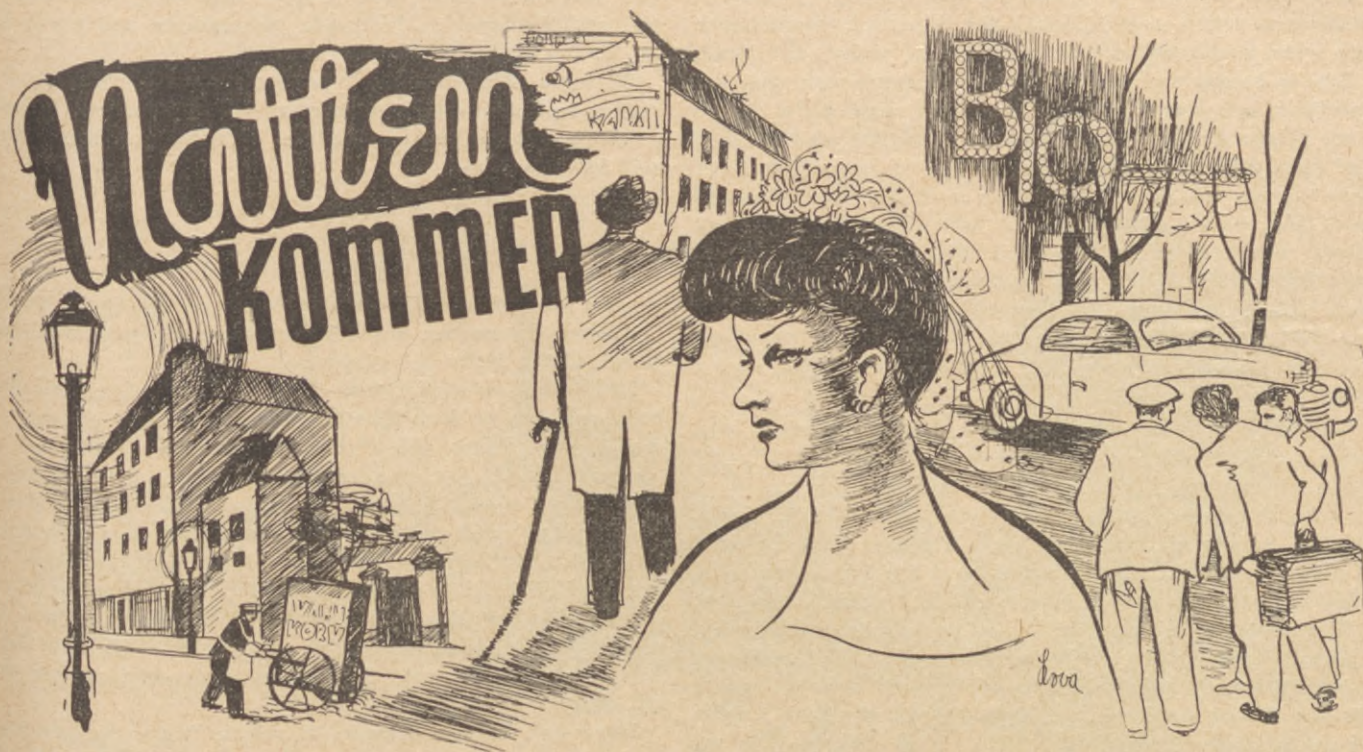
trumfäss under den gångna säsongen. Professor Herbert Tingsten och professor Eli F. kämpade här tillsammans under det liberala banéret. Heckscher kom kanske bort litet vid sidan av sin nymornade och stingsligt ettrige vapenbroder. Heckschers stil är mera lågmäld, men det är nog den, som i det långa loppet gör det starkaste intrycket. Som debattör kan nämligen Heckscher uppvisa stort A av självaste skolminister Tage Erlander, som sagt, att Heckscher är "en gärna hörd talare och överlägset skicklig debattör".

Till slut skall nämnas, att denne vitale yngling, som har till hobby att läsa detektivromaner, bland sina övriga meriter kan räkna sonen, Gunnar, som i så rikt mått fått faderns begåvning och verksamhetslust och som nu — trots konservativ politisk belastning — sitter som rektor för Socialinstitutet i Stockholm.

Således kan Eli F. Heckscher se tillbaka på ett gott dagsverke i den mänskliga odlingens örtagård. Men han kan också se framåt — dynastien kommer att vårda traditionerna.

Pencil.

Ove Ekelund:

Natten kommer susande. Som en stor, grå olycksfågel sitter den och lurar i de risiga, nedrökta granarna, som i en vid, gles båge omgärdar de yttersta kvarteren med de höga funkis-husen.

Och när lastbilarna slutat rulla genom gatorna — när neonskyltarna börjar slingra sina eldormar över fasaderna — när biografpalatsen flammar upp som feslott och den första lilla bleka stjärnan glimmar fram på himlen — då kastar den sig beslutsamt ut från sin sotiga gren och sänker sig med en ugglas ljudlösa vingslag över stadslandskapet.

När natten kommer susande, då vaknar tjuven.

Han gäspar och sträcker på sig. En smal, hal kropp ligger lättjefullt utsträckt i en bred säng och känner med välbehag, hur den vikande sömnen ännu liksom prickar huden likt ett ljumt värregn.

Det är en elegant lyxlymmel, den där unge förbrytaren, som ännu aldrig åkt fast. En smidig och intelligent man, som verkligen kan sitt yrke. Han arbetar tyst, fort och hänsynslöst med gäckande handskar på händerna och tunna, svarta sockor över lackskorna.

"En tjuv i frack". Men det är inte på den vita duken han spelar sitt farliga spel, utan där ligger han sömnig men livslevande i sin flotta trerumsvåning högst uppe under taket i det fina huset alldeles vid diplomatstan. Om det gäller att tysta ett besvärligt vittne, drar han sig inte för ett mord, men ännu så länge har det inte varit nödvändigt.

Tjutande far ambulansen genom boulevarderna, men de dagströtta människorna, på väg hem i fullpackade spårvagnar och bussar, gitter inte ens vända på huvudena efter den ilande, pansargrå vagnen, som livet självt har engagerat i sin sega strid med döden.

När natten kommer susande, då vaknar glädjeflickan.

Hon gäspar, hon också — gäspar och sträcker på sin bleka, blåmärkta, utvakade kropp. Så sätter hon sig långsamt upp

i sängen, ser sig blinkande i spegeln och börjar automatiskt stryka rött på läpparna.

Ingen tillvaro är så blottad på glädje som en glädjeflickas, men hon får försöka stå ut med den ändå. Om dagarna sover hon, och när natten kommer, stiger hon upp och går den till mötes som det nödvändiga onda, den har blivit för henne. Hon målar sig omsorgsfullt och yrkesvant, men först när hela ansiktet är färdigt, vågar hon riktigt ordentligt titta på sig själv i spegeln.

Hon tänder en stark virginiacigarrett och blåser lättad ut ett stort, blågrått tobaksmoln. Skräcken är borta. Det hemska spöket ännu en gång bortjagat. För nu syns den faktiskt inte längre, den där första lilla rynkan.

Så ser hon gillande på sina röda tånaglar, reser sig på sina verkligen mycket eleganta ben och vacklar fram till byrån för att välja ut ett par splitternya silkesstrumpor — ännu tunnare än dem hon lockade med sista natten.

— Senaste kvällsnyheterna! Tipsresultaten! väser den hesa, flintskalliga puckelryggen borta i parkhörnet och trollar med fantastisk fingerfärdighet till sig en jämn ström blanka tioöringar i utbyte mot skärröda fuktmjuka tidningsexemplar, som bara för några minuter sedan bankats ut ur pressarna.

När natten kommer susande, då vaknar nattvakten.

Han vaknar med stort dunder och brak därför att han råkar slå väckarklockan i golvet när han sträcker ut handen för att stänga av den, och i samma ögonblick rusar hans fem ungar in i rummet.

Den ene är ljusare upptill än den andre, och den allra minste ser ut som en vithårig gubbe i toppen. Han går fram till sängen och sticker en trubbig blyertspenna i sin pappas håriga näsborre.

Då nyser nattvakten så att det ekar ända ned på den cementerade bakgården med de bruna soptunnorna och hela raden av små gröna hemlighus med lantliga spjälffönster.

När natten kommer susande, då nyser nattvakten.

Han pillar sömnen ur ögonvråna med kraftiga pekfingrar, småler som bakom en gles buske i den bruna valrossmustaschen och lyfter stånkande upp sin avkomma på täcket, en i taget.

Det är knappt mer än ett år sedan hans hustru dog, och familjeliv och barnuppfostran får så att säga klara sig på Guds försyn numera. Det är heller inte så lätt att vara liten i ett hem, där ingen mamma finns — bara en pappa, som sover hela dagarna och går till sitt arbete sent på kvällen, just när man själv blivit riktigt trött och inte orkar mer och bara längtar att få krypa ned i sängen. Men stora syster, som är hela femton år, får sköta om alltsammans bäst hon kan — vara både far och mor, hushållerska och barnjungfru.

— Glöm inte den här, säger hon och lyfter ned det tunga kontrolluret, som hänger i sin svarta läderrem på väggen alldeles vid sänggaveln.

— Jag ska väl stiga upp och hinna få en bit mat i mig, innan jag går, muttrar pappan förargad.

Flickebarnet ger sig inte i första taget.

— Ja, men du glömde den i går, säger hon halvt förebrående. Du fick komma tillbaka och hämta den. Minns du inte det?

Intet svar. Bara ett matt grymtande ur den bruna mustaschbusken, som fladdrar sina grova strån för andedräktens vind. Men dottern står redan vid köksspisens och steker köttbullar.

Det är det bästa hennes far kan få. Som diande hundvalpar kring sin moders spenar klänger minstingarna i hans byxben, när han fått på sig skorna och sömnigt linkar fram till spegeln för att kamma mittbenan.

När natten kommer susande, då äter nattvakten köttbullar och bruna bönor.

Efter kaffet rensar han pipan. Krafisar ut bottensatsen genom det öppna fönstret och stoppar sig en ny.

Tramp-tramp, tramp-tramp, tramp-tramp, tramp-tramp.

Det är tolv unga kvinnor i klädsamma kapotthattar, som taktfast marscherar gatan fram under den eggande devisen Eld och blod. Högt och stolt bär hon sin fladdrande fana, den vackra, smärta salvationisten med det ljusa helgonhåret och de klara, trosvisa ögonen.

Hur många förtappade själar har det lysande, segersälla ansiktet egentligen hunnit frälsa genom åren?

Eld och blod! Eld och blod! Eld och blod!

Det smattrar som en stridssignal mellan de sakligt renrakade husväggarna — som en skallande trumpetstöt, manande till kamp på liv och död.

Nattvakten står länge kvar och tittar efter den lilla truppen, som tågar förbi där nere i den bullrande gatukanalen. Så muttrar han något mellan pipblossen.

Men ingen hör, vad det är han säger.

Tre röda brandvagnar kommer sirenvrålande och dränker stadens ljud och människornas ord i sin dystra, tvåtoniga melodi, som hejdar alla brådsnkande steg, stoppar alla rastlösa rullande hjul och fyller fönstren med bleka ansikten och stora, skrämde ögon, stirrande i natten.

Tre tungt lastade, dånande jättevagnar pressar sina hästkrafter till det yttersta för att fortast möjlig komma fram till det brinnande, rykande målet. Men på avstånd smälter de ihop till ett — blir till en enda lång, ormande blodstrimma, som pilsnabbt rinner fram över den fuktblanka asfalten.

När natten kommer susande, då vaknar den gamle vivören, som ännu lever kvar som ett sista otidsenligt spökväsen från 1880-talets krystade, sirligt galanta, litet löjliga porslinskatts-värld.

På spattiga ben stabbar han omkring i sina överlastade rum

med gröna schaggmöbler, familjeporträtt i glödrerade träramar och dammig jättepalm, som sträcker sina tvinsjuka blad över makartsbuketterna, de broderade tänkespräken och gipsbysten av Carl XV på byrån mellan fönstren.

Så vaxar han omsorgsfullt mustacherna, drar på sig livrocken med de nötta sammetslagen, väljer ut en smal spansk-rörskäpp i paraplystället och går långsamt och litet stötigt ned för trapporna.

*"Det är natt, det är natt,
månen lyser så matt,
och på språng är var eviga katt —"*

sjunger en hes skrovlig gammal skiva ur ett öppet fönster.

Vivören lustvandrar under boulevardens dammiga träd, som redan börjar skifta i rostbrunt.

Det är fullt av unga, sköna damer ute så här dags, och allsammans har de korta, korta kjolar. Egentligen alldeles för korta, tänker han och rycker nästan litet medlidsamt på axlarna. Det är ju ingen spänning med det hela längre — inte hälften så besvärligt att få se vad man vill se numera.

Den gamle herrn tröttnar också ganska fort på promenaden.

Efter en stund tar han sitt parti och går hem och lägger en patiens i stället. Den heter "Sju år för Raket" och går aldrig ut. Han har lagt den i tjugu utan resultat. Men det finns en chans, och man skall ju inte ge sig i första taget. Om Skam vill, kan eldgaffeln vara laddad. Vad lever man på, om inte på hoppet?

När natten kommer susande, då vaknar "varma korvgubben".

Han är rund och skinande som en av sina egna, allra finaste produkter — en sån där, som kostar trettiofem öre med senap och papper att hålla i, så att man inte bränner nyborna.

Där ögonen skulle sitta, finns bara ett par små snälla gråblå springor, för så sömning är han.

— Po-ho! Po-ho! säger han och torkar sig med en stor, röd snusnäsduk över den månblanka hjässan, daggig av små fina, klara svett droppar. Po-ho! Po-ho! Är det så dags igen?

— Det har varit så dags i över en halvtimme! svarar hans hustru skarpt.

Korvgubbens fru är en lång, torr kvinna med på en gång vassa och litet sura ögon, liksom bäddade i ättikslösning.

— Men det är somliga, som sover dygnet om och låter andra ta förtjänsten! tillägger hon efter en välberäknad konstpaus.

Korvgubben halvreser sig stånkande i sängen och stoppar fötterna i ett par ärggröna filttofflor, broderade med blå förgätmigejer.

— Po-ho! Po-ho! Nu kommer jag ju, Ebba lilla! muttrar han gemytligt.

När natten kommer susande, då vaknar hovmästaren.

Han är blek och tunn med glämig hy, färglöst hår och rödsprängda öngolober, alldeles utpinade av den eviga tobaksrök. Han måste gå omkring i genom livet.

I samma ögonblick han knutit den vita halsduken och dragit på sig fracken, förändras hans ansiktuttryck.

Ett litet korrekt-förbindligt leende spelar fram i de smala mungiporna, nacken böjs ett noga avvägt antal centimeter för en aktad stamkund, och medan han utdelar ohörbara order till betjäningen, är det som hade han plötsligt fått hela handen full av de där fatala, röda lapparna, som gör tillvaron så krånglig för en restaurangbesökare med pretentioner.

Hans läppar rör sig nästan omärkligt.

— Beklagår, men det här bordet är redan upptaget! tycks han mumla.

Så knäpper patentlåset till, och dörren faller med en svag

(Forts. å sid. 18.)

Fritz Stenlund:

De som icke hava lagen

Det var en vanlig vardag i brytningen mellan våren och sommaren. Det var en förmiddag. Soldiset låg över Riddarfjärden och Skinnarviksbergen, måsar och tärnor skrek sig hesa och en vinsch brummade ombord på en hög och rank Mälärbåt.

Erik stod på Riddarholmens kaj och såg ut över det grönskimrande vattnet. Han såg inte på någonting särskilt och inte heller tänkte han just på någonting av vikt. Han bara stod där med händerna i byxfickorna. Han var trött och sjuk. På de senaste fjorton dagarna hade han inte kunnat få ner en matbit. Det värkte i magen. Tuggorna växte i munnen, när han försökte äta och det brände som eld i tarmarna.

Två besättningsmän klängde på utsidan av Södertälje Kanal II och lade vitt på mönjeröda fläckar.

Så gick Erik ner på Munkbron. Han gick förbi kötthallen och fiskhallen och satte sig sedan på kajen med benen dinglande över vattnet. En kvinna i vaxduksförkläde och träskor ordnade någonting med en häv i en fisksump, vattnet var oljigt och tjockt, och en tom böcklinglåda och en strumpa gungade på vågorna. Ingenting hände. Det var en vanlig vardag.

Erik var trött. Var det kräftan han hade i magen? Både mormor och mor hade dött i den sjukdomen. Vad far dog av, mindes han inte, men det var väl något liknande. Kräftan kan man ära, hade Erik läst.

Ätta syskon hade de varit. Den äldsta var en flicka. Hon hette Tilda och for hit till Stockholm strax efter det hon gått fram, och hon fick plats i en fin familj på Östermalm. Hon hade inte gift sig. Hon hade sparat pengar, och ibland hade hon hjälpt honom med en krona till nattlogi. Det fanns ingen som helst likhet mellan honom och henne, tyckte han. Hon gick sin väg rullande med höfterna och opersonlig som vilken annan kvinna som helst. Och dock var hon hans syster. Skulle hon också få kräftan?

*

När Erik drömde någon gång, så var det om en torpstuga i en björkhage vid Båvens strand. Där växte gullvivor och liljekonvalj. Han var född där. Båven var det vackraste han visste. Den sjöns vatten var rent och mjukt. Där flöt inga tomma böcklinglådor och en strumpa, som någon av gubbarna på ungarshotellet slängt ut för att bli av med den. Det fanns inga ungarshotell där. Där var det rent och klart och ljust allting.

Skolan låg också i en björkhage. Det var en rödmålad stuga med vita knutar och en rosenbuske vid väggen. Det var små gula rosor på den. Löjtnantshjärtan vid förstubron och finhackat enris på golvet examensdagen... Läraren var organist och klockare också. Spela kunde han och det var väl därför han tyckte om allting, som var skrivet på vers. Erik hade fått

läsa upp en vers på examensdagen. "När Årdala klockor ringa till pingst", stod det i versen. Mer kom han inte ihåg nu. Men vackert var det. Årdala kyrka låg strax intill skolan, så det var någonting särskilt med det hela.

Och nu var Erik gammal och trött och skulle dö. Det kände han. Det var nog kräftan. Innan han dog borde han väl i alla fall ha sett Båven en gång till, gått i björkhagen, känt liljekonvaljedoftan och strukit med handen över kyrkans gråstensmur.

Man kanske inte dör så där med detsamma, tänkte han. Först blir det Högalids ålderdomshem med havregrynsgröt om mornarna, spicken sill och gröna ärter och olyckskamrater, som hostar otäckt om nätterna och säger hätska, elaka ord om sköterskorna.

De, som inte kan hugga ved eller bära disk, får sitta vid bandvävstolen om dagarna. Erik visste det, ty han hade varit uppe på anstalten och hälsat på en kamrat, som fått ena foten krossad av en slipsten — som kom med Gute från Gotland — när de arbetade kamrater vid kajen.

En sådan där liten torpstuga vid Båven kunde väl inte vara så dyr. Om han vara varit frisk och orkat arbeta, så hade det nog kunnat ordna sig.

Efter konfirmationen skrev han in sig vid K. Södermanlands regemente i Malmköping. Han var liten och klen, men det gjorde ingenting, ty han blev trumslagarepojke och stod i Campementsbacken och lärde sig blåsa signaler. "Eld upphör!" Den lydde så här: först tre fanfarer och så melodin "Kom till kocken får du mat, kom till kocken får du mat. Sill och sluring och så fläsk..."

Ja, mycket lärde han sig på den tiden.

Det är någonting märkvärdigt med ett öknamn. Det är något personligt. Det måste förvärvas. Alla människor kan få öknamn men först efter det att de presterat någonting. Eller också får de öknamn för att de ingenting gjort, och det är nästan det värsta av alltsammans.

Erik hette egentligen Erik Karlsson, men nu kallades han bara Bus-Erik.

Sex år hade han varit vid regementet. Sedan kom han till järnvägen och rallade sig genom Lappmarken. Vägen gick vidare över Kölen till Nordmarka i Norge. Där kom han på ett "anlägg". Ingenjören där hette Johannsen och hade varit med om att dränera moskitoträskan i Panama. Han var rödhårig, blåögd och väldigt stark.

Man hade gjort tolv borrhål i fjällväggen. De var ordentligt fullstoppade med dynamit.

Sprängarbasen hade seriekopplat dem. Stubintråden var knappt en halv meter lång, ty längre behövdes inte. Han tände, slog ut den röda flaggan och sjöng entonigt och manande: "Eld i berget! Eld i berget var det här!"

Folket stod i intagstunneln och väntade på skotten. Sprängarbasen fick skynda sig, ty stubintråden var som sagt kort. Han började springa. Men han snavade i stenskarven, slog i huvudet och blev liggande blödande.

Ingenjör Johannsen blev blek. Erik sprang ut bland stenskarven. Han hörde inte, att kamraterna ropade på honom. Han lyfte upp basen och bar honom i armarna in i intagstunneln, där det var fritt från splitter. På vägen dit gick första skottet. Det slet mössan av Erik, men annars skedde ingenting.

När Erik lagt ner sprängarbasen på marken, kom Johannsen. Han både skrattade och grät på en gång. Han slog sina väldiga nävar mellan Eriks revben, så Erik miste andan för en stund. Och så sade han på norsk-amerikanska:

— Devils Buse, dere!

Det var hans sätt att tacka. Och det förstår ju var och en, att "buse" på norsk-amerikanska inte betyder detsamma som "buse" i Gamla stan.

Nu hette Erik Karlsson efter detta aldrig någonting annat än Bus-Erik.

Erik reste på sig. Han gick några steg utefter Munkbrokajen och tittade inte på någonting särskilt. På hallandsskutan, som ligger där och säljer sill och ansjovis, fanns inte en människa. Men på relingen låg ett stort, tjockt kuvert. Det fanns ingen adress på det. Erik tog kuvertet och öppnade det. Det låg sedlar där. Tusenkronorssedlar och hundralappar. Så mycket pengar hade han aldrig förr sett i hela sitt liv. Han stoppade kuvertet innanför kavajen, kastade en blick över axeln och gick sedan med raska steg över Kornhamnstorg, slank ner efter Skeppsbron och in på ett kafé.

— Får jag en dricka, sade han.

Han kände inte igen sin egen röst. Händerna darrade, när han lyfte glaset.

Först Högalid och sedan Sabbatsberg eller Maria. Det är inte mycket att välja på, när man är gammal och har kräftan. Ty det hade han tydligen.

Det var förfärligt mycket pengar, det här. Vad skulle han ha dem till?

Det fanns ett torp vid Båven, som han skulle kunna köpa. Det låg i en björkhage och det luktade gullvivör där just nu.

Om han skulle försöka växla en hundralapp. Det såg ju tokigt ut! Polisen skulle komma med detsamma.

Det fanns en, som skulle kunna klara växlingen. Det var Slampen, som suttit inne fem gånger för inbrott. Nästa gång blir han internerad. Men han skulle naturligtvis ha hälften med. Och så tyckte Erik inte om han ögon. De var aldrig stilla. De flackade och for och ibland stack de otäckt.

Alldeles intill kyrkan låg handelsboden. Erik och hans lek-kamrat hade öppnat grinden för länsman, som kom i sin gigg, och de hade fått en tvåöring, som länsman slängt ner i landsvägsdammet. Nu skulle de köpa lakritsremmar i handelsboden. Handelsman var inte inne, men de hörde honom stå och prata med någon ute på gården. Handelsboden var fylld med rikedomar. På disken låg ett stycke rökt hästkött, som inte var större än att det gick ner i byxfickan.

— Tag det, viskade kamraten.

Erik tog det. Det var ju så enkelt. Det var bara att sticka fram handen. Och så hade man ett stycke rökt kött utan något som helst besvär.

Kamraten sprang sin väg. Erik visste inte, vad han skulle göra. Han gick bakom ladan och satte tänderna i köttbiten. Men den var seg och salt. Sedan gick han hem. Han lade ifrån sig köttet på trappan. Mor kom.

— Varifrån har du fått det här? frågade hon.

— Det har jag tagit, sade han.

Mor tog honom i armen.

— Erik! Har du stulit!

Han hade aldrig sett mor så underlig.

— Mätte Gud hjälpa dej, vanartiga barn!

Han fick gå tillbaka med köttstycket. När far kom hem från dagsverket, blev det stryk. Men det var inte så farligt med det. Det värsta var, att far och mor inte sade ett ord. De var tysta. Men deras ögon såg så underligt på honom.

(Forts. å sid. 25.)

Bland fåglarna i min skärgård

Aron Hallenberg berättar om måsar och kråkor, doppingar och — andfångst med ryssja!

Jag sitter i båten och tittar på sjöfåglarna, som svärmar omkring holmar och vassruggar. Till skriv- och ritbiträde har jag fördurken. Den bär tydliga spår av den senaste mörtleken. Här och där sitter "blaffor" av rom fastorkade. Underligt att de sitter kvar. Kråkorna brukar i vanliga fall hålla sig framme och hacka i sig dylika läckerheter.

Kråkorna ja — tro inte att kråkorna är några inbitna landkrabbor. Nej, de är vid detta laget väl acklimatiserade härnere. Så värst omtyckta är förstås inte dessa fåglar av fiskargubbarna, ty de gör mycket rackartyg. Kråkorna är inga dumskallar, tvärtom förefaller de att vara mera intelligenta än både måsar och tärnor. På senare år har de lärt sig att vittja fiskarnas gädd-saxar. Det är en syn för gudar att se fåglarna trippa omkring på vårisen och hala upp saxarna. Detta sker verkligen elegant och liksom i triumf hackar kråkan i sig den läckra agnfisken. Fiskarna gör allt för att freda sina grejor, men det är inte lätt att finna ut knep som inte kråkorna kan genomskåda. Gubbarna får för det mesta nöja sig med att muttra diverse besvärjelser i skägget över de kraxande kanaljerna. Likväl har kråkorna ingen respekt för Hösterman. Sittande i grantopparna retar de honom med det kränkande tillropet "snorvrak, snorvraak". Även om gubben inte kan sjömansengelska förstår han avsikten med detta nedriga kråktal.

Kråkan är en svår rövare av skärgårdsfåglarnas bon, och det råder därför en allvarlig fiendskap mellan henne och de andra innevanarna här i skärgården.

De "färska" måsungarna äro bland det "gulligaste" man kan få se.

Storspoven — en snabb och elegant fiskälskare.

Måsäggsom kraftfoder till kalvarna!

Måsarna tillhör ett livligt släkte. Bittida och sent far de fram över vattnet och letar efter fisk. Deras "målföre" är enastående. Besöker man en holme i den yttre skärgården, kan man vara säker på att man blir utskälld ordentligt. Måsarna vågar inte ligga kvar på sina ägg, när de ser en människa nalkas. Så fort man kommer inom synhåll, far hela svärmen av fåglar upp och det blir ett gastande utan alla gränser. Måsarna har ju också otrevliga minnen av människorna. Under kristiden rövades måsbona systematiskt, och många av oss använde måsäggsom pannkakor och omeletter. Sedan gammalt använder man i skärgården måsäggsom uppfödandet av kalvar. Det anses nämligen att kalven får gott hull om man blandar ett eller ett par måsäggsom i den dagliga ransonen av mjölk och diskvatten.

Tärnan är ettrigare än måsen. När jag en sommarkväll kom roende hem till min sjöbod efter att ha varit ute med abborrnäten, blev jag överfallen av en tärna, som var ute på tränings-tur med sina ungar. Så mycket ovetta har jag aldrig fått senare.

När man talar om ilska fåglar får man inte glömma strandskatan. Hon är det ödsliga skärets vaktpost. Hon har röda ben och en präktig näbb, som öppnar och sluter sig som en skräddarsax, när hon är arg och det är hon alltid när hon får främmande. Strandskatan är mycket rädd om sina tre spräckliga ägg, som hon lagt i strandgräset. Dem vill hon kläcka i ro.

Fågelvärldens "myrdalare".

Inte alla fåglar gillar två- och trebarnssystemet. Träffar man samman med en skrakkäring, konfronterar man med en annan syn på nativitetsproblemet. Skrakmor lägger alltid så många ägg hon kan värma med sin kropp. Sällan nöjer hon sig med mindre än dussin. Och vilka ägg sedan! Det finns företagsamma personer, som sökt sälja skrakägg som hönsägg. Det är endast skalets struktur som skiljer skrakäggen från de riktiga hönsprodukterna.

Att finna en lämplig plats för äggläggning tycks inte vara lätt, om man dömer efter skäggdoppingarnas liv och leverne. Men i den tätaste vassen, där dessa fåglar håller till, finns det

Ett hungrigt gap och ett par ögon — blir huvudintrycket av denna närbild av —, jo just det, en havsörn.

gott om "flokör" att värpa på. Doppingens ägg kläcks lika bra i vatten som på det torra. Kråkorna rånar dock ofta skäggdoppingens bo.

Andfångst i ryssja!

De sympatiska gräsänderna snattrar i vassarna. Drakarnas fjäderskrud lyser så pampigt grann i solskenet. Stundom blir änderna så tankspridda under sina älskogslekar, att de förrirrar sig in i ryssjorna som skärgårdsborna sträckt ut i vassarna. Jag minns, att jag en gång fick två ändor i en ryssjestrut. Honan satt kvävd i en maska, men draken provade läggarnas styrka med sin näbb. Jag grep båthaken och slog honom knock out samt slängde ned honom i båten. Medan jag drömde om den kommande steken, lossade jag honan ur ryssjan. Jag hade just sträckt ut redskapet, då jag till min häpnad fick se, att den knockade anden plötsligt fick liv och elegant kastade sig över relingen. Den försvann hastigt nog i den täta vassen, och jag fick ro hem med skammen.

På senare år har skärgården börjat få förnämliga gäster. Ett och annat svanpar häckar här och där efter ostkusten. De ståtliga bländvita fåglarna utgör en prydnad för skärgården, och fiskarbefolkningen ser till, att intet ont vederfares dem.

Ofta möter man, när man stiger i land på ett skär, en liten fågel, som rullar ihop sig som en grågul boll och visslar som en tjuvpojke. Det är strandpiparen, ett av de mest troskyldiga och harmlösa väsen man kan tänka sig. Han är sällan rädd för människan. Måhända vet han, att hans dräkt är förvillande lik sanden, som han sitter på. Strandpiparen lägger sina ägg bland stenarna och gruset på stranden.

NYTT MEDEL IGEN!

Effektivare än penicillin.

Enligt ett TT-telegram från Moskva (via Reuter) har den ryske vetenskapsmannen, professor Nikolaj Krasilnikov upptäckt ett nytt läkemedel, som "i vissa avseenden är överlägset penicillin".

Långt framskridna experiment med det nya medlet, som kallas "aspergillin", görs i Moskva, Leningrad och andra städer i Sovjetunionen. Det förklaras att medlet kan användas mot bakterier, som inte påverkas av penicillin. Det säges vara verksamt mot tuberkulos, dysenteri, tyfus och kolera.

Härtill är endast att påminna om vad sekreteraren i Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos, dr John Lundquist, nyligen yttrade vid en intervju i hithörande ämnen:

"Man bör akta sig för att invagga de sjuka i förhoppningar, som kanske vid närmare undersökningar visa sig vara grundlösa."

Men man kan ju alltid tacksamt notera att det rör sig på den vetenskapliga fronten och att många forskare ägna all sin tid och all sin lärdom och skicklighet åt att framställa medel till bl. a. tuberkulosens fullständiga nedkämpande.

★

Natten kommer (Forts. fr. sid. 14.)

smäll igen bakom restaurang "Påfågeln" hovmästare, som går till fots till arbetsplatsen. Det är praktiskt taget den enda lilla promenad, som han har möjlighet att skaffa sig på hela långa dygnet.

"Det är natt, det är natt,
och jag vandrar så matt —".

Men när de förgängliga stjärnornas namn har flammats slut över biografportalerna och neonramperna drar sina slocknade rör som kalla, meningslösa glasormar utmed fasaderna — då lyser de eviga små lamporna som starkast allra högst där uppe. Lyser renast, lyser klarast.

Och om man lyssnar spänt, så kan man höra, hur det susar av dess vingslag — av storstadsnattens andlösa flykt, när den svävar bort över hustaken — bort mot den första aningen av ljus i öster, där den nya dagen håller på att födas.

I den tidiga morgonstunden brukar orrtupporna sätta i gång med sina lockrop. Deras hoande läten ekar ut över vattnet. De fiskare, som är uppe med solen och vittjar sina doningar, brukar ofta härma spelmännen genom att stieka ett finger i munnen och låta det vibrera mellan läpparna. Det är en lockpipa, som är förvillande lik originalet.

Aron Hallenberg.

Sture Wahlström:

Jonas Svensson, byns fattigaste torpare och snart sjuttio år gammal, stod och rotade i en byrålåda inne i kammaren. Hans hustru, Greta, var borta hos Olovssons på Åbacken och hjälpte till med tunnbrödsbakning, så han var alldeles ensam hemma-vid. Och det kunde ju vara både nyttigt och smått behagligt ibland; man fick prata för sig själv så mycket man ville, mullra på sumpen i kaffepannan, stöka och styra med litet av varje som det föll en in — ja, det var riktigt småtrevligt, minsann.

I den här byrålådan fanns det åtskilligt smått och gott. Där var kontrakt och fastebrev och diverse andra papper med fina blå, röda och gredelina landstingsstämplar på; där lågo vigsel-papper och ett par gamla brev; där fanns gummans konfirmationsbibel, där hans egen urblekta konfirmationskravatt; och där funnos några gamla, otydliga fotografier, en kubiktabell, som skogsinspektör Hjelm skrivit, ett snusdoslock, en avbruten fällkniv, en halv manschettknapp o. s. v. Men där fanns slutligen också ett tjockt och fint kuvert, som det var något alldeles särskilt med.

Jonas Svensson tog det varsamt i handen och betraktade det en stund. Så öppnade han det ytterst försiktigt och fiskade med tummen och pekfingeret upp en blank tvåkrona.

Jaha, det var en god stund sedan den lades undan, ja.

Nästa fynd var en lika blank femtioöring. Därefter kom en enkrona till synes, och sen blev det tjugofem- och tioöringar.

Jonas Svensson lade samtliga slantarna på byråns nötta skiva. Det var som om han varit rädd för att de skulle krossas till atomer eller plötsligt avdunsta och bli till intet som bensin eller något annat flyktigt.

Men nu allra sist kom underverket — en ovikt femtiolapp.

Han hade varit på banken i kyrkbyn och växlat till sig den i förra veckan. Mot idel småslantar hade man gett honom denna rent otroligt granna papperslapp (han hade minsann inte haft så värst många sådana i sitt liv — mest hade det varit femmor och tiör).

Och detta skulle gumman min veta om! tänkte han. Då skulle hon väl tro att jag vore både galen och en girigbuk. Men se om hon dessutom också visste vartill jag tänker använda slantarna — då drog hon säkert örnen åt sig och tyckte nog att jag i grund och botten var en klok och förutseende karl. Tur att hon inte har frågat efter nyckeln till den här lådan — för då hade jag måst tänka på ett annat gömställe.

Jonas Svensson skrattade tyst för sig själv och strök med flata handen över sin skäggiga haka.

En solstråle föll i detsamma snett in genom kammarfönstret.

Den belyste pengarna på byrån, och då hajade Jonas Svensson till. Nyss hade det ju varit så gott som alldeles igenmulet ute . . . Men i mitten av maj kunde ju vädret vara ganska ombytligt av sig — så det så . . . Han rafsade emellertid skyndsamt ihop pengarna och läste omsorgsfullt in dem igen. Därpå gick han ut i köket och drack en kopp lankigt och halvkallt kaffe.

Sedan detta var gjort satte han sig att fundera över om han borde göra någon nytta eller ej.

På vedbacken hade han förstas litet att utträtta, om han ville — men det var så småttrevligt att bara få sitta här vid fönsterbordet och tänka titta på häggarna, som stodo med svällande knoppar och väntade på den riktiga värmen, Håhåjaja, häggarna, ja — dem planterade han runt gårdsplanen för snart femtio år sedan, Så tiden gick, minsann.

Men nu var det i alla fall främst de här pengarna han skulle tänka på. Snart, ganska snart, skulle han ha hundralappen full, och då borde han kunna realisera sina planer. Han skulle lägga nytt spåntak på stugan, och så skulle ladugården få sig en liten översyn. Vilken överraskning skulle det inte komma att bli! Jojomensan, en prima överraskning för gumman hans — och naturligtvis en alldeles extrapräma för storbönderna i grannskapet.

— Jahaja, mumlade han bekräftande och tog upp snusdosan ur bakfickan.

Han snusade och nös ljudligt.

Just som han nös för tredje gången, knackade det på dörren.

Vem kunde det vara? Inte brukade bybefolkningen åbäka sig med att knacka på dörren; man steg in utan vidare och därmed jämt sen. Jonas Svensson kände sig för ett ögonblick nästan illa till mods. Men så snöt han sig kraftigt och ropade:

— Stig in!

Dörren öppnades mycket försiktigt och en medelålders, slät—rakad herre i grå sportkostym uppenbarade sig. Bakom honom skymtade hemmansägaren och nämndemannen Strömberg. Vid åsynen av den sistnämnde högg det till i bröstet på Jonas Svensson. Han anade genast oråd. Torpet var ju avsondrat från Strömbergs hemman . . . Man kunde aldrig så noga veta, vad den där räven tänkte hitta på, slängd i lagar och förordningar som han var. Och så hundraprocentig girigbuk på köpet.

— Goddag, goddag, herr Svensson, hälsade den sportklädde och log.

— Åhum — goddagen — hm . . ., kom det tillgjort mjukt från Strömberg.

Jonas Svensson kände något koka inom sig, och han besvarade herrarnas hälsning blott med en nick.

Den sportklädde harklade sig och började framföra sitt ärende.

— Vi kanske kommer och stör herr Svenssons middagsro, sade han, men se saken är den, att vi just har fått rågångarna klara, och nu befinns det att herr Svenssons gårdsgård på västra sidan torpet kommit fem—sex meter in på nämndeman Strömbergs ägor. Under förra århundradet var folk inte så noga. De flyttade gårdsgårdarna och odlade utan vidare upp ett par kvadratmeter — och sen föll saken i gömska och . . .

— Va . . . va . . . stammade Jonas Svensson.

— Ja — hm — saken går naturligtvis att ordna, skyndade sig den sportklädde säga.

— Men hocken i helsike är ni? Jonas Svenssons röst darrade.

— Ah . . . jag tänkte naturligtvis att herr Svensson visste om min närvaro här i byn. Jo, jag är distriktslantmätare Stenvall, och jag har, som sagt, just fått den här förrättningen klar. Men vi har ganska bråttom, tyvärr. Vi är bjudna på middag hos en av godemännen och . . . Nåja, som jag nyss påpekade, så går saken givetvis att ordna.

— Ja, visst går den att ordna, inföll nämndeman Strömberg, som fortfarande höll sig i lä av lantmätaren.

— Jaså. Och hur ska den ordnas då? Jag skulle vilja veta det först som sist.

— Åh, det är ingen konst alls, åtminstone inte rent juridiskt, sade lantmätaren i vänlig ton. Herr Svensson får antingen flytta in gårdsgården — fast det blir ju en avsevärd förlust av åkerjord — eller också går det an att köpa jordremsan i fråga. Nämndeman Strömberg säger sig vara villig att avlåta den för sjuttiofem kronor och ett antal dagsverken. Rent teoretiskt är saken alltså mycket enkel.

— Ja, det är ju inte precis någon affär för mig, gnällde Strömberg, men eftersom rätt ska vara rätt så — hm — ja, så måste saken ju ordnas upp ordentligt. Jag ska vara human mot dig, Jonas. Du ska som sagt få remsan för sjuttiofem riksdaler och några dagsverken, så att — som sagt . . .

— Så får du halsen full, ja, din förbannade tomtarm! skrek Jonas Svensson och slog näven med väldig kraft i bordet.

— Håhå, inte ska du ta't så häftigt, snälla Jonas! flinade Strömberg och gned händerna mot varandra.

— Nää, kanske inte, men nog kommer du på ett eller annat sätt att få igen'et, du Strömberg. Jag är gammal och fattig och har inte råd att processa eller något dylikt, men inte krusar jag dig för det. Nänejmensan. Du ska ta mig fan få dina pengar. Sätt i gång och skriv ett redigt kontrakt bara.

Strömberg hårdnade märkbart till och sade:

— Visa mig dina pengar först, innan du börjar storskrävla!

Jonas Svensson gick utan ett ord in i kammaren och återkom efter någon minut med det fina kuvertet, vars innehåll han strödde ut över fönsterbordet och skrek:

— Det är åttiofem riksdaler. Ta't, din tomhals! Ta't bara! Men sen ska jag också be att få slippa se dig innanför min dörr.

Strömberg stod gapande med händerna hängande slappt ut efter sidorna. Lantmätaren vände sig bort — han tycktes ha svårt att hålla sig för skratt.

— Jaa, du kan komma hem till mig i morron då, Jonas, så skriver vi ett papper på saken. Vi väntar med pengarna tills dess.

Strömbergs röst lät nu mild och inställsam.

— Jaha, och packa dig nu i väg! Nåå! . . .

Det brann i Jonas Svenssons ögon och hans röst var onaturligt hård.

Strömberg räckte tveksamt fram handen.

— Nähä, tack så mycket. Men lantmätarn där, honom ska jag ta i hand, för han är nog en bra och hyggelig karl i alla fall.

Lantmätare Stenvall räckte raskt fram sin hand och sade:

— Allting ordnar sig. Adjö, herr Svensson.

— Adjö.

Strömberg hade redan lommat ut.

Och så satt Jonas Svensson där ensam igen. Snart skulle gumman hans komma hem. Hon hade varit borta och förtjänat en femma. Själv hade han suttit hemma och blivit av med hela sitt sparkapital på åttiofem kronor. Nog var det mer än hårt — mer än vad man kunde och ville stå ut med, allrahelst när man var gammal och orkeslös. En lika stor summa skulle han väl aldrig mer kunna få ihop — och det allmänna ville han inte be om något. Taket på stugan fick han väl fortsätta att lappa så gott det gick, och kostackarna fick väl fortfarande stå och frysa i lagårn. Jojo, och det berättades att Strömberg förutom hemmanet och flera säkra inteckningar till okänt värde ägde ett bankkonto på närmare åttiotusen. Jojo . . .

(Forts. å sid. 28.)

Ester Sjöblom:

Kärlek

som går — och består

Märta Karlsson var färdig med kärleken den dag hon skickade tillbaka förlovningsringen. Karlar var ingenting för henne, de var bara fulla av svek och falskhet.

Nu tog det plötsligt slut på mänskenspromanader och svärmeri, och i stället ägnade sig Märta åt sin lilla syateljé. I början kanske mest för att glömma, men efterhand fångade henne arbetet helt.

Hon var skicklig i fingrarna och hade säker, medfödd smak som ytterligare upptränades. Många kunder fick hon vad det led och kunde så småningom utvidga affären. Nya, vackra lokaler drog naturligtvis ännu mera folk och snart satt en hel liten armé av syflickor, hjälpte dem till rätta med alla svårigheter och såg till att de fick en god utbildning. Satt någon i klämman för pengar, så var det bara att tala med chefen. Hon ordnade allt. Personalen skulle trivas så att de kunde prestera ett gott arbete. Det var firmans lösen.

Märta blev en god chef. Hon intresserade sig som ingen annan för sina syflickor, hjälpte dem till rätta med alla svårigheter och såg till att de fick en god utbildning. Satt någon i klämman för pengar, så var det bara att tala med chefen. Hon ordnade allt. Personalen skulle trivas så att de kunde prestera ett gott arbete. Det var firmans lösen.

Flickorna satte också värde på chefens vänlighet och omtanke. De bemödade sig alltid till det yttersta och sammanhållningen dem emellan var utmärkt. De hade sin lilla fritidsklubb där de sjöng, deklamerade och sydde egna kläder. Och ibland kunde även chefen titta in på dessa klubbafnär medförande en stor tårtkartong.

Det var bara en sak som Märta inte kunde förlika sig med — kärleken. Flickorna som dyrkade filmhjältar, läste kärleksromaner och skaffade sig fästman hade hon ingen förståelse

för. Hon rynkade på näsan och fnös, när hon någon gång kom på någon flicka med ett novellmagasin i knät.

Aldrig tröttnade hon på att predika för flickorna om hur oändligt mycket viktigare det var att utbilda sig ordentligt i ett yrke. Romantiska lyckodrämmar och karlar var sannerligen ingenting att bygga ett liv på.

— Kärleken förgår, men arbetet består, brukade hon vanligtvis sluta sina små föreläsningar med.

Flickorna skrattade. De brydde sig egentligen inte mycket om vad en halvgammal, besviken kvinna tyckte. De skötte sitt arbete så gott de kunde, sprang dessemellan på bio och dans, förälskade sig och gifte sig, trots alla varningar.

Till bröllopet skickade Märta alltid en ordentlig present, men hon suckade vanligen djupt när hon valde ut den. Det hjälpte inte att varna de unga flickorna. De måste få göra sina dårskaper och sota därför. Så var nu livets gång.

Då och då hände det att en av dessa töser åter stod i ateljén efter någon tid. Nu ångerfull, rödgråten och besviken. Då erfor Märta en hemlig, inre triumf, kaffebordet dukades och hon talade tröstens ord med den olyckliga. Naturligtvis skulle hon återfå sitt arbete. Förutsatt att den eländige karlen drog så långt pepparn växte.

Men trots sådana påtagliga bevis på kärlekens obeständighet tog flickorna ändå ingen varning.

— Alla är väl inte lika, var deras stående ursäkt. Det finns väl bra män också.

Märta tvivlade visserligen starkt på detta, men hon teg of-

tast numera, vis av gångna års erfarenheter. Inom sig var hon emellertid ledsen över att dessa erfarenheter aldrig skulle kunna komma andra till nytta. Alla unga flickor var ju så vansinnigt dåraktiga. Ögonblickets skenbara lycka vägde tyngre än allt annat.

— Jag skulle ge vad som helst för en allvarlig flicka med innehåll, suckade hon — men en sådan finns troligen inte.

Men till sist kom hon i alla fall. En tjugoårs tös vid namn Lilly Skog. Hon var tyst och sval och ganska vacker på sitt blekblonda vis.

Märta blev genast förtjust i Lilly. Och när hon sedan fick höra att flickan saknade föräldrar och stod aldeles ensam i livet, beslöt hon att själv ta hand om henne. Det var faktiskt bra ensamt i den annars så trevliga trerumsvåningen. Litet ungdom kunde ju aldrig skada.

Lilly återgåldade också all vänligheten, och snart började en innerlig vänskap spira mellan henne och den äldre Märta. De sågs tillsammans på teatrar och konserter, handarbetade om kvällarna framför den öppna spisen och gav varandra små förtroenden.

Märtas glädje kände inga gränser. Det var precis som om hon fått en dotter. När hon strök över flickans vitblonda hår, uppfylldes hon av en ömhet, som nästan gjorde henne ont. Lilly var en bra flicka, och hon skulle bli ännu bättre, när den barnsliga kantigheten en gång gick bort.

Naturligtvis glömde aldrig Märta bort att hos Lilly inpränta sina åsikter om männen. På detta älsklingstema kunde hon brodera i timmar, ty hon gjorde det ju i de bästa avsikter. Lilly skulle skyddas. Det fick inte bli så, att också hon skulle få stå besviken med bitterhet i hjärtat.

Lilly hörde visserligen noga på men svarade sällan något. Såg endast upp med sina ljusa ögon och nickade tankfullt. Detta var för Märta som en bekräftelse på att Lilly skulle ta sig till vara.

Så gick tiden. Märta fyllde både femtio och femtiofem, och Lilly var definitivt installerad i ett av de tre rummen. I affären skötte hon sitt arbete väl, och på kvällarna satt hon hemma eller besökte någon kurs i språk och handelsteknik.

Märta tycktes få mycken glädje av den tysta, drömmande flickan. Det var egentligen bara en gång som hon blivit verkligen rädd.

De tillbringade då sin semester på ett landsortspensionat. Där fanns en ung man som uppvtaktade Lilly litet väl flitigt. De sällskapade ofta i badet, besökte dansbanan och promenerade ensamma hem genom skogen. Sådant skulle då alls inte ha gått för sig i Märtas ungdom. Det var farliga saker och praktiskt taget kunde ju allting hända.

Den sommaren hade Märta ofta haft rödgråta ögon. Hon grät tyst för sig själv. Förr hade hon så ofta talat om människans opålitlighet, men nu när verklig fara var för handen teg hon.

— Det kan väl aldrig vara meningen att jag skall mista Lilly, tänkte hon förtvivlad. Om jag bara kunde begripa vad som vore bäst. Att tåga eller tala med henne...

Med verklig lättnad hade de äntligen packat sina kappsäckar och rest hem. Men riktigt säker kände sig dock inte Märta, förrän de satt på tåget och rullade mot huvudstaden. Gud ske lov! Lilly var med och såg inte alls ledsen ut.

Ett par brev från den unge mannen satte emellertid senare åter skräck i Märta. Men Lilly tycktes snarare generad än glad. Hon svarade inte heller varför saken dog bort. Allt kom i sina gamla gängor igen.

Snart märktes det att Lilly blivit mycket tankfullare än förr. Tyst hade hon förstas alltid varit, men nu verkade det som

om hon gick och grubblade över något. Ofta såg Märta henne sitta inne på sitt rum med händerna i knät som i djupa tankar.

Något måste göras för att rycka upp henne. Märta lockade med vackra kläder, med teaterbesök och goda middagar. Lilly strålade då upp ett slag men återföll snart i sitt hemlighetsfulla jag, som ingen människa kunde bli klok på.

En dag kom hon och förkunnade, att hon tänkte börja en kurs i motionsgymnastik. Det ensidiga springet i butiken tog på nerverna. Det skulle kanske göra gott med litet allsidigare muskelrörelser.

Märta tyckte det var en god idé. Detta var ju ett gott tecken på att Lilly hade glömt bort sin sommarförälskelse. Eller i varje fall sökte göra det. Och kroppsrörelser var ju alltid till nytta. Så kom hon dessutom tillsammans med andra unga damer.

— Ja, gå du, kära barn, svarade Märta. Jag skall nog hålla kaffe pannan varm, tills du kommer tillbaka.

Säkert var det i en lycklig stund Lilly börjat den där gymnastiken. Hon blev genast mycket gladare och friare. Hennes kinder blossade och ögonen strålade vid hemkomsten om kvällarna. De små, trevliga pratstunderna vid kaffe pannan upptogs åter, och Lilly var lika smeksom och vänlig som förr.

Märta blev därför lugn igen. Att hon inte förr kommit på det där med gymnastiken. Om Lilly någon gång inte kände den rätta lusten att gå dit, körde Märta obarmhärtigt iväg henne. Det var så ljuvligt att se flickan så frisk och glad efteråt.

Själv var Märta emellertid inte längre så frisk. Hon hade alltid haft klent hjärta och sämre blev det för varje år. Hon orkade snart inte springa i affären så mycket som förr. Det överlät hon åt Lilly. Allting skulle en gång bli hennes. Det hade Märta bestämt, och då var det ju lika bra att flickan satte sig ir i göromålen.

Till slut kom den dag, när Märtas kläna hjärta inte orkade mera. Lilly satt på sängkanten och höll väninnans hand i sin in i det sista.

Begravningen skedde en rusdig dag med blöt snö. Hela personalen följde sin avhållna chef till den sista vilan, kransar och blommor regnade ner över kistan och så gick var och en till sitt.

Lilly satt ensam i lägenheten och kände sig övergiven. Märta hade lämnat ett stort tomrum efter sig, som inte riktigt kunde fyllas. Hon hade varit som en omtänksam mor för Lilly.

När testamentet öppnades, visade det sig att Lilly ärvt alltsammans. Både affären och de pengar Märta under livstiden lyckats spara ihop.

Den kvällen kände sig Lilly dystrare och mera övergiven än någonsin. Nu skulle aldrig mera någon varm kaffe pannan vänta henne vid hemkomsten från kurserna, inget förtroligt småprat framför den öppna spisen.

Men gymnastiken fanns ju kvar. I den kastade sig Lilly med liv och lust. Så småningom gick också det mesta av sorgen över. Hon började finna sig till rätta igen.

Efter ett halvår förlovade hon sig med gymnastikläraren, och efter ytterligare ett par månader gifte de sig.

Det blev ett enkelt bröllop i all stillhet. Ett par flickor från affären följde med till borgmästarens som vittnen. Lilly fick en knippa liljekonvaljer i uppslaget på dräkten. Det var den enda yttre ståt som förekom. Hon skulle ju åter till affären så snart som möjligt. Bröllopsmiddagen skulle de äta senare på kvällen på tu man hand.

När hon gick ner till butiken efter vigseln tänkte hon vermodigt på att Märta ändå arbetat i kärlekens tjänst — utan att veta om det...

Öl-Pelle

Det var en regnig och råkall lördagskväll i november. Klockan var några minuter över åtta. I ett gathörn stod konstapel Grimborg och såg sig omkring. Regnet piskade mot regnkragen, och blåsten drog mellan husraderna. En stämning av olust vilade över den lilla staden vid Väneren. Folk sökte skydd för regnet i portgångar och under uppslagna paraplyer. Kvällen hade varit ovanligt lugn. Bara två finkade, fast det var första lördagen i månaden. Annars brukade det i regel bli både fem och sex. Grimborg huttrade i den råkalla blåsten, som drog in från Väneren. Han svor tyst över det dåliga vädret den sista tiden, och började sakta gå gatan framåt. Han skulle ha nattvakten på kontoret och hade bara en timme kvar på patrullen. Han gick in en stund på kontoret för att röka en pipa. En av de äldre kollegerna hade vakten — själv var han yngst vid kåren. De båda polismännen bytte några alldagliga ord om vädret och tjänsten. Plötsligt ringde telefonen. Den andre var upptagen, varför Grimborg tog luren:

— Polisen!

En upprörd kvinnoröst stammade något om att det låg en gubbe på en tvärgata nere vid hamnen. Han visade inga livstecken och hon trodde att han var död. Grimborg lugnade henne med att det säkert inte var så farligt. Det finns nämligen en sorts "döda", som brukar vakna till liv bara de får sova en stund. Han antecknade namn och adress och beställde sedan en droskbil. En stund senare var han på väg ned mot hamnen, en genom de dåligt upplysta gatorna. När bilen svängde in på den uppgivna tvärgatan, belyste strålkastaren ett svart bylte, som låg vid trottoarkanten. Grimborg hoppade ur. Mycket riktigt! Gubben visade inga livstecken alls — han låg absolut orörlig med ansiktet mot gatan. Vid en hastig blick kunde

det nog se ut som om gubben var död, när Grimborg försiktigt vände på honom, fick han inte bara belägg för sitt antagande nyss, hans ansikte lyste också upp av ett igenkännande leende. Det var ingen mindre än "Ölpelle", den gamle hederlige rallarbasen, som man haft så mycket besvär med för några år sedan. En alltigenom hygglig kropp, som alltid var välkommen på polisstationen. Han brukade berätta dråpliga historier om sina rallarfärder i bygderna och om sina mellanhavanden med lagens hantlangare, och man hade alltid haft hjärtligt roligt åt honom. Sedan arbetet på Bergslagsbanan tog slut hade man inte sett något av honom. Det var fem år sedan nu. Sista gången han hade varit intagen, hade han varit uppretad och sedan gått bärsärkagång i stan och halva kåren måste rycka ut innan den vildsinte rallaren kunde övermannas. Annars var det en godmodig typ, som aldrig brukade ofreda någon om han bara själv fick vara i fred. Han älskade snus och brännvin över allting annat. Nu hade han tydligen gjort sin come back i den lilla dalslandsmetropolen, gått den sedvanliga krogsvängen och sedan hamnat på en bakgata nere vid hamnen där han obekymrad om poliser och hela världen lagt sig till ro mitt i regnet, drömmande sina ljuvligaste rosendrömmar...

Grimborg ruskade honom i armen:

— Hur är det med dig, Pelle? Tycker du inte det är i våtaste laget?

Gubben blängde sömnigt med ena ögat. I sitt omtöcknade tillstånd såg han det gula mössmärket som blänkte i lyktljuset, sluddrade några svårtydda svordomar, som tydligt visade att han inte alls var trakterad av den kärvänlighet vederbörande visade honom. Tvärtom! Snutfan hade väl inte skäl att ofreda honom, han som inte hade gjort en fluga förnär!? Han önskade

ingenting annat än att få sova i fred. Efter många om och men lyckades Grimborg få in honom i bilen, varefter färden åter ställdes till polisstationen. Gubben svor och protesterade när man plockade från honom sakerna och lovade att fan skulle ta hela byket, men polismännen tog det med ro ty de visste att "Ölpelle" trots sitt omtöcknade tillstånd i själ och hjärta var tacksam över att bli omhändertagen.

Gubben liknade en gammal mossbevuxen martall, där han satt på en trebent pall vid bordet, kutryggig och fårad i ansiktet. Han spred en frän doft av fukt, snus och brännvin. Det var inte många tillhörigheter han hade, en snusdosa, en sliten börs och en korkskruv. I börsen låg ett par tiör och några indrivningskvitton på förut ådömda fylleriböter. Gubben placerades i cellen och det dröjde inte länge förrän han sov som en stock.

Många historier cirkulerade om "Ölpelle" och hans många bravader. I det stora hela var han en strävsam arbetare som gjorde rätt för sig, men han hade inte något emot en rolig lördagskväll då och då. Han var from som ett lamm men blev han retad hade han ett våldsamt ölsinne. Det berättades att han en gång hade råkat fast för lösdriveri i ett litet samhälle uppåt Norrland. I sitt raseri häröver hade han rivit loss toaletten och slagit sönder lampan i cellen. Rallare var han och det var han stolt över — men se lösdrivare...!

Länsman klev in i cellen för att ge honom en åthutning och det hela slöt med ett våldsamt uppträde, varvid länsman fick sig en dagsedel så han hamnade i ett hörn. När länsman omsider kvicknade till gjordes saken upp i godo. Hederlig som "Ölpelle" var betalade han de förstörda inventarierna, och gav dessutom länsman femtio kronor som plåster på såret. Det blev aldrig något mer av den saken ty länsman var en hårdhudad krabat, som själv ofta använde nävrätten och "Ölpelle" steg betydligt i hans aktning för att han brukade samma metoder. Men åren hade gått hårt åt den gamle rallaren. Han hade nog slitit ont i sina dar och i synnerhet verkade det som om han farit särskilt illa under de senaste åren. Han hade nämligen inte mycket av sin forna pondus kvar. Närmast kunde man nu likna den förr så reslige rallaren vid en gammal orkeslös gubbe.

Timmarna kröp sakta framåt. Grimborg började bli sömnig. Han hade just gått igenom gubbens personalia: det var en diger rapport som vittnade om ett sorglöst liv. Utanför hamrade regnet mot fönsterrutorna och stormen slet i den knotiga lönnen på bakgården. När Grimborg genom luckan i finkdörren konstaterat att allt var i sin ordning gick han in och lade sig på schäslongen i det inre vaktrummet och somnade snart.

På britsen låg "Ölpelle" på rygg och drog timmerstockar med händerna andäktigt knäppta över magen. Vid tvåtiden började han vakna till liv. Hans första tanke gällde snusdosan. Av gammal vana trevade han i byxfikan efter den kära klenoden, men hur han än rotade i vadmalsbyxorna fann han den inte. Han satte sig upp på träbritsen och rev sig tankfullt i sitt tovigå hår. När så hjärnan hade klarnat lite mer, kände han igen sig och mindes att han hade blivit uppfiskad någonstans i regnet. Han visste sedan gammalt att polisen av "omtänksamhet" brukade ta hand om eventuella tillhörigheter. Men se snus och brännvin hörde till "Ölpelles" livsviktigaste förnödenheter — utan det skulle han inte klara sig länge. Så ock nu! Fick han inte snus skulle han inte bli människa på en hel vecka! Snusdosan måste han ha! Kosta vad det ville! Räckte det kanske inte med att man fick betala dryga böter, utan att man också skulle torteras andligen? Han rev sig än en gång i det rufsiga håret, och kom efter många om och men på fötter, gungade ett slag som ett skepp i storm, men fick

tag i väggen och trevade sig fram till dörren. Han knackade, först försiktigt, sedan allt hårdare när det inte kom någon.

Grimborg vaknade så småningom vid de våldsamma bultningarna, och gick in och drog bort luckan. Han visste så väl vad gubben ville ha. I vanliga fall skulle Grimborg blivit arg, för att han blev störd vid den här tiden, men med "Ölpelle" var det annorlunda. Gubben var liksom hemma här, och han hade sina privilegier. Grimborg anslog därför en skämtsam ton:

— Jaså, du har vaknat till nu, Pelle? Det var annars inte mycket med dig för ett par timmar sedan när jag tog hand om dig!

— Dä händer nog dä, skrattade gubben. Och han är ännu lika energisk, kommissarien! Men han skall ha tack för han tog hand om en. Inte hade någon gråtit om en legat å tuppat å, men si en vill liksom leva så länge en får...!

— Du är dig lik ännu, Pelle, fast det är länge sen sist! Hur kom det sig att du kom till stan nu då?

Gubben plirade med ena ögat och rev sig i nacken:

— Omständigheterna! Kommissarien, omständigheterna!

— Är du riktigt nykter nu då?

— Jamen, kommissarien. Se här själv!

För att demonstrera saken, tog han ett par steg på golvet och gjorde med hjälp av väggen en helomvändning.

— Det är nog si och så med den saken ännu, anmärkte Grimborg och betraktade honom roat. Han såg ut som en gammal pajas. Byxorna voro uppknäppta framtill och skjortan hängde delvis utanför.

— Men det är väl sunsdosan du vill ha, fortfor Grimborg, liksom för att förkorta hans pina. Du brukar ju ha den förmånen!

Gubben flinade instämmande. Han såg så gemytlig ut gubben, att Grimborg i strid mot reglementet lät honom följa med ut på kontoret.

"Ölpelle" sken upp som en sol när han fick dosan. Med tummen och pekfinger tog han ett djupt tag i dosan och skyfflade in en redig frukost. Sedan bjöd han Grimborg:

— Ta för sig kommissarien, dä smakar gott på natta!

Trots att åren hade farit hårt fram med gubben hade han ännu sitt goda humör i behåll, och det dröjde inte länge förrän han var inne i de gamla berättartagen. Men riktigt som förr var det inte. Ögonen som plirade så gott därinne under de buskiga ögonbrynen, bar något av vemod som inte funnits där förr. Hela gestalten verkade på något sätt livstrött och resignerad.

— Du börjar bli gammal nu, Pelle! invände Grimborg när de hade samspråkat en stund. Är det snart inte på tiden att du slår dig ned i lugn och ro?

Gubben fick något frånvarande i blicken — det verkade som om det var något som tyngde honom. Han la in en ny pris snus och såg en stund tomt framför sig, så sa han:

— En har nog tänkt på dä ibland, men se vi rallare har oron i blodet. Vi är vana att vandra. Vårt liv är nu en gång sådant och vi kan inte trivas med något annat!

Men gubben lät inte övertygande. Det var något som gräde honom, något som han hade svårt för att få fram.

— Men jag vill minnas att du har ett torp nere i Småland? återtog Grimborg.

— Jo, jag hade nog det en gång, svarade gubben frånvarande. Men si då sålde jag när Anna, karingen min, dog. Han tystnade en stund och såg fjärrskådande framför sig.

— Jaså, du har varit gift... Ja, ja, det är tråkigt när det går så där, fortsatte Grimborg deltagande. Är det länge sedan hon dog — din Anna?

Gubben rev sig med näven i håret:

De som icke... (Forts. fr. sid. 16.)

— Det verkar nästan, som om servitrisen tittar misstänksamt på mej, tänkte Erik, slängde i sig drickat och gick.

*

— Jag vill ännu en gång relatera saken. Det var så, att jag skulle gå ner till kontoret. Jag gick över Slussen och kom ner på Munkbrokajen. Då gick vänstra skosnöret upp. Jag lade ifrån mej kuvertet på relingen på fiskebåten, som ligger förtojd där, satte upp foten på relingen, knöt skobandet och gick. Jag glömde kuvertet kvar. Tänka sej, kommissarien, alla dessa tusentals kronor! Det betyder inte bara ruin för mej personligen, och det bryr jag mej inte om, för det är lagom åt mej, men personalen som ska ha sin avlöning i dag...

Det var på polisstationen i kommissariens rum.

Den, som talade, var en äldre, välklädd herre.

— Direktörn ska se, att vi hittar nog pengarna. Bland gubbarna här vet jag bara två eller tre, som stjälar. Och dem kan vi kontrollera.

Kommissarien lutade sig tillbaka i stolen och tänkte. Och så tillade han:

— Det är hederligt folk, vi har i det här distriktet. Lite luggslitna och krokiga, men... Och skulle någon av dem försöka växla en stor sedel, så förstår nog direktörn, att...

*

— Det var... ge mej si... jo trettioåttan var det, på hösten, året före kriget och samtidigt tog arbetet slut. Se jag var nog inte som jag skulle mot Anna, fortfor gubben drömmande. Det är så med oss rallare... jag tyckte nog om käringen ändå, fast hon var grinig och sur ibland... Som sagt jag sålde torpet då, och sedan har man mest varit på luffen... ont om arbete och många gånger har man slitit hund...

Grimborg lyssnade tyst till gubbens berättelse. Aldrig hade han trott att det fanns så varma känslor under den skrovliga ytan...

— Men du har väl barn eller andra släktingar i livet? sporde Grimborg på nytt, när gubben väl hade slutat.

— Ett par ungar har man nog till minne från nån lördagskväll, men di liksom inte känns ve en nu... Med Anna bar det aldrig till... man var för lite hemma på den tiden.

Timmarna gick så sakta. Gubben reste sig plötsligt. Han liknade en gammal skogsbjörn, som sökte efter ide, där han stod mitt på golvet, rufsigt i håret, kutryggigt och knäsvag.

— Ja, jag får väl inte uppehålla kommissarien längre, muttrade han med något av den gamla blicken. Då ä så gott en går. Hade tänkt mig uppåt Norrland nu, och då ä inte så säkert att en kommer tebaks... en börjar bli gammal och orkeslös...

Han tog hatten och gick mot dörren, men plötsligt stannade han, liksom om han kom att tänka på något.

— Då ä kanske lika gott en klarar upp på en gång, brummade han gemytligt och grävde med näven efter börsen. Hur mycke blir då den här gången då? Då var väl bara fylla?

— Vi får väl hoppas att den saken ordnar sig, gennälte Grimborg skämtsamt. Om inte annat får vi väl sända den där vanliga räkningen!

— Men tror han, kommissarien, att de får tag i en nu, man är ju inte längre kyrkskriven nånstans. Men tack skall han ha, kommissarien, för han tog vara på en i regnvädret — å så för nattlogit. Tack å adjö, kommissarien! Tack! Tack!

Med de orden knäade gubben åstad på sina giktbrutna ben. Ute hade det börjat ljusna. Regnet hade upphört, men stormen hade tilltagit i styrka. Medan regntunga moln drev över himlen, sökte sig "Ölpelle" ned mot hamnen. Om en kvart öppnade Kafébolaget...

— Träffas kommissarien?

Erik strök av sig mössan och bockade sig för en konstapel, som satt innanför skranket och plockade med en del papper.

— Han är upptagen. Det är en direktör där inne. Sätt dej så länge.

— Men det är något viktigt. Jag har hittat pengar.

— Å, var du som... Kom då.

Erik kom in. Han bar kuvertet i handen. Direktören reste sig upp.

— Där är ju kuvertet År pengarna kvar?

— Det visste jag, sade kommissarien och log segervisst. Inte finns det någon, som stjälar i mitt distrikt. Utom ett par, tre stycken, förstås. Men dem håller man ögonen på.

— Naturligtvis ska mannen ha sin ordentliga hittelön, sade direktören. Men eftersom det är fråga om så mycket pengar, så måste vi ha sammanträde om saken först.

*

En röd stuga i en björkhage vid Båven. Ett stycke hästkött i en handelsbod.

— Har du stulit?

— Eld i berget var det här!

— Kom till kocken får du mat...

En gång låg Erik i en vak och kämpade för livet. Vartefter han försökte arbeta sig upp, brast isen. Strömmen var så stark, att den drog in hans ben under isen. Det skulle snart vara slut med allting. Då vevades hans liv upp för honom. Han mindes allting, som han inte kunnat komma ihåg förut. Han kom ihåg kattungarna, som far dränkte, och när brodern drog ner kaffepannan från spisen och fick skällhett kaffe i kavajärmen.

Nu var det likadant igen. Han såg sitt liv som om han suttit på en biograf.

Han måste lägga sig på golvet. Det var skönt att få vila.

Direktören stod handfallen, men kommissarien tryckte på en knapp så att en ringklocka hördes. Han lyfte upp Eriks huvud mot sitt knä.

— Är du sjuk?

Strax därpå tjöt ambulansen utanför polisstationen och Erik bars ut.

*

Erik låg på avdelning nio. Kommissarien satt bredvid sängen. Han hade talat med överläkaren.

— Det är snart slut med alltsammans, hade denne sagt. Magen fungerar inte och lederna är utslitna.

Kommissarien satt och tittade på Erik.

Pastorn hade varit inne på en annan avdelning och nu gick han förbi. Han kände kommissarien.

Pastorn var en ung man, och han var blek av mycken läsning.

Kommissarien hejdade honom.

— Hur det det, pastorn, står det inte någonstans i bibeln, att det finns hedningar, som icke ha lagen, men som ändå lever efter den?

— Jo, det är allt riktigt, sade pastorn.

— Vem är det där? frågade han sedan.

— Det är Bus-Erik, sade kommissarien. Han bor i Kåkbrinken, pastorn vet.

Pastorn nickade.

— Det är snart slut med honom, sade kommissarien. Kan inte pastorn säga några ord till honom Just om det där, som jag talade om. Det där om dem, som är ärliga utan att riktigt förstå det.

Pastorn lutade sig fram och lade sin smala, vita hand på Bus-Eriks panna. Han såg in i hans ögon. Han talade tyst till honom. Men han fick inget svar. Bus-Eriks ögon var brutna.

Man förbiser allfid någof

En liten mörklagd herre med sorgsna, melankoliska ögon kom sakta gående Grönlandsleret fram i riktning mot Östra Aaker. Han hade en smärt och sirlig figur och verkade vid ytligt betraktande elegant, men vid närmare granskning var hans mörkblå kostym ytterst sliten. Även hans krage var tämligen nött men oklanderligt ren och välstruken.

Emellanåt stannade han framför något skyltfönster och tittade. I hans sätt att se på allt låg något hungrigt och trånande, det var som om han gick och längtade efter något ouppnåeligt. Ett slag blev han stående i ett gathörn och betraktade några småpojkar, vilka räknade över innehållet i en karamellstrut. Karamellerna tycktes inte räcka till åt alla. Med ett svärmodigt leende sökte han i fickorna, fann några kopparslantar och räckte dem åt pojkarna. Då de togo av sig mössorna och tackade log han generat och gick sin väg.

Han fortsatte att driva Grönlandsleret fram. Utan att göra sig någon särskild brådska närmade han sig en port, utanför vilken några människor skräckslagna stodo och stirrade mot ett fönster på nedre botten.

— Vad står på? sade han.

— Mord — fröken Birkeland har blivit mördad, svarade någon i hopen.

— Ett kärleksdrama kanske, undrade den mörklagde lille herrn.

— Omöjligt, svarade fru Mortensen, som var portvakt i huset, stört omöjligt herrn! Fröken Birkeland var ingen ungdom och hade förresten inga herrbekantskaper, men hon var förmögen och en del kan göra vad som helst för pengar. I går var jag inne och hämtade hennes krukväxter, hon skulle resa med

kvällståget till sin syster i Drammen och stanna borta en månad. Och vem kunde då ana att det var sista gången man såg henne i livet. Vid tolvtiden i natt såg jag att det lyste hos henne, så jag trodde att hon skjutit upp resan, men när det blev ljusan dag och lyset ännu brann förstod jag att något hänt.

En bil stannade utanför porten och en medelålders, undersätsig och hjulbent man med godmodigt ansikte steg ur och gick in i den mördades lägenhet.

— Det där var Sörens, han som uppdagade falskmyntarligans sade någon.

— Var det där en detektiv, han såg ut som en skräddare . . . Den mörklagde lille herrn smålog och tände en cigarrett.

— Det är inte alltid man kan se vad en människa är, sade han stillsamt. En mördare till exempel — man kan inte veta att han är mördare förrän han blir fast. Ingen ser ut som en mördare.

— Tänk att kunna ge sig på en värnlös kvinna, sade portvaktfrun.

— Det händer så mycket, sade den mörklagde sorgset.

— Hej, är du kvar i Oslo under semestern, sade en ung man och lade sin hand på hans axel.

— Ja, tyvärr är jag pank. Jag har nyligen begravt min mor, det kostade stora pengar . . .

Han släppte den halvökta cigarretten på marken och trampade på den, nickade sorgmodigt till sin bekanting och gick.

*

Fröken Birkeland låg hopsjunken på golvet framför pianot. Skottet hade träffat i nacken på ungefär en decimeters avstånd.

På ett bord framför ett par bekväma fätöljer stod en tebricka dukad för två. Kopparna hade aldrig blivit använda. Det såg ut som om den mördade, i väntan på att teet skulle stå och dra sig starkt, hade satt sig vid pianot och spelat för sin gäst. Nere vid dörren stodo ett par större resväskor packade, och i den dödas handväska fann Sörens två förstaklassbiljetter till Stavanger samt ett brev från systemen i Drammen, vilken rådde henne att "slå den gifta karlen ur hågen". För övrigt rådde fullkomlig ordning i lägenheten.

Sörens gick ut och hörde sig för hos husets folk. Ingen hade sett att fröken Birkeland haft besök eller hört samtal i lägenheten. Men en av grannfruarna hade vid halv niotiden hört pianospel.

— Hur länge varade det? undrade Sörens.

— Jag vet inte, jag gick ut medan det pågick och kom inte hem förrän vid elvatiden.

— Är det någon som vet om fröken Birkeland brukade ha några större summor hemma, frågade han.

— Aldrig, svarade portvaktfrun, hon tog allt på räkning och betalade regelbundet den femtonde varje månad, och då brukade jag gå till banken och hämta pengar åt henne. Hon levde mycket sparsamt.

— Talade hon om en resa till Stavanger? var hans nästa fråga.

— Nej, hon skulle resa till sin syster i Drammen.

Sörens kunde inte få flera upplysningar och gick in i den mördades lägenhet. Där ringde han upp banken och fick veta att fröken Birkeland sagt upp och tagit ut inte mindre än tjugo tusen. Samma dag hon skulle resa hade hon själv varit där och hämtat pengarna. Eftersom hon alltid tagit ut mycket blygsamma summor hade det väckt en viss förvåning.

Dessa tjugo tusen funnos emellertid inte i lägenheten. Sörens blev sittande vid skrivbordet och funderade. Ingen hade sett att någon gått in till fröken Birkeland, vilket kunde vara förklarligt eftersom porten var ganska livligt trafikerad. I huset fanns en raxsalong och ett lånbibliotek. Ingången till raxsalongen var belägen i porten snett emot fröken Birkelands dörr. Bredvid raxsalongen låg biblioteket. Vid sidan av bibliotekets dörr fanns en utgång åt gården, från vilken man kunde komma ut till en tvärgata genom en inkörsport. Det hade således varit lätt för mördaren att komma och gå från vilket håll som helst utan att det väckte särskilt uppeende.

Medan Sörens funderade, plockade han förstrött med några blyertspennor, som ordentligt voro lagda med uddarna åt samma håll. Så med ens var det en av pennorna som han fann anledning att granska litet närmare. Han stoppade den i fickan och gick in i lånbiblioteket.

— Känner ni till någon vid namn Allan Foss? frågade han bibliotekarien.

— Jag ska se efter i registret över låntagarna, svarade han och försvann in i ett angränsande rum. Efter ett par minuter kom han tillbaka och räckte Sörens ett kort, på vilket det stod: Allan Foss, Ökensfryd, Östra Aker.

— Hur ser han ut?

— Om det är den jag tror, så har han en kritvit hårslinga tvärs över hjässan som mycket starkt bryter av mot det mörka håret. Han ser intressant ut.

— När var han sist här?

— I går kväll. Han brukar komma ett par kvällar i veckan och lånar endast lyrik. Några gånger har jag sett honom inne på raxsalongen.

— Tack, det är bra.

Sörens gick direkt ut till bilen, där hans assistent satt och väntade.

— Kör till Ökensfryd, Östra Aker, sade han till chauffören.

— Nå, sade hans assistent frågande.

— Det är sällsynt att en mördare lämnar namn och adress, sade Sörens med en tvivlande skakning på huvudet.

*

Bilen stannade utanför en barackliknande byggnad. De stego ur och följdes åt in i huset. Högst uppe på vinden läste de namnet Foss på en dörrskylt. Sörens knackade diskret på dörren. Han måste upprepa knackningen några gånger innan dröjande steg hördes och dörren öppnades. Sörens behövde inte tvivla på att det var den han sökte, ty över hjässan löpte en vit hårslinga.

— Det är Allan Foss, ser jag, sade Sörens.

— Jo, det är jag.

— Vi ville bara ha en upplysning — om vi får besvära.

— Med största nöje — stig in, mina herrar.

De stego in och stängde dörren bakom sig.

— Känner ni fröken Birkeland? frågade Sörens.

— Nej, kom det blixtnabbt från den mörklagde.

— Inte det! Då är jag tyvärr tvungen att be er följa med på en liten biltur.

Allan Foss ändrade inte en min, han nickade endast bifall och tog ned sin hatt från klädhängaren. Men just som de skulle till att gå vände han tillbaka, drog ut en spegellåda och tog fram ett kuvert, som han artigt bugande lämnade ifrån sig.

— För säkerhets skull är det bäst att ta det här med, sade han. Det är tjugo tusen — vem vet, någon skulle kunna stjäla dem. Det händer så mycket...

En stund senare satt han framför Sörens på polisstationen. Han satt där helt lugnt, som hade han suttit framför en gammal god vän och pratat bort en stund. Sörens bjöd honom en cigarrett, gav honom eld och sade:

— Hur länge har ni känt fröken Birkeland?

— Ett halvår ungefär.

— Och när kom ni på tanken att skjuta henne?

— I går kväll.

— Så! Och ni övertalade henne inte först att ta ut tjugo tusen från banken. Sörens log tvivlande.

— Nej, svarade Allan Foss med en sorgsen skakning på huvudet. Allt berodde på att hon var så rädd om sitt rykte, så rädd att någon skulle se mig komma och gå. Det var hon som föreslog att jag skulle gå in i lånbiblioteket eller raxsalongen, om jag händelsevis mötte någon i förstugan. Hade hon inte varit så rädd om sitt rykte skulle hon levat nu. Det var inte bra med allt det där hemlighetsmakeriet. Hade det funnits en enda människa som sett mig gå in till henne, så skulle jag aldrig vågat skjuta henne. Kanske jag själv var skuld till hemlighetsmakeriet. Jag sa vid ett tillfälle att jag var gift för att hennes intresse skulle svalna.

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

— Av vilken anledning tog hon ut tjugo tusen från banken?

— Hon ville att vi skulle rymma tillsammans och slå oss ned i en liten undanskymd vrå utanför Stavanger. Hon älskade havet och längtade dit. Jag har aldrig tyckt om sjön, och när hon talade om hur vi skulle sitta på en brant klippa vid havet och se solen gå ned bakom horisonten, då fick jag alltid en känsla av olust. Jag känner mig nämligen frusen i närheten av öppet vatten.

— Och så sköt ni henne?

— Ja, sade han och gjorde en beklagande gest. Där låg ett kuvert med tjugo tusen och ingen hade sett mig gå ut och in hos den dygdiga fröken Birkeland. Och så ville jag inte sitta på en brant klippa vid havet och frysa om kvällarna. Hon satt vid pianot och spelade — spelade falskt. Jag led — och så — tja...

Han satt tyst och rökte en stund.

— Hur kunde ni veta att det var jag?

— Det är alltid något som förbises, sade Sörens och räckte honom en penna.

— Det är inte min penna, protesterade Allan Foss.

— Kanske inte — men titta litet närmare på den.

Allan Foss vred pennan runt. Den var försedd med hans namn i prydligt präntade bokstäver. Med ett svärmodigt leende lämnade han pennan tillbaka och sade:

— Det är typiskt för alla förälskade, att de ska klottra sin älskades namn på allt. Ja, hon var nog mycket fäst vid mig. Men man förbiser alltid något...

Svenssons kapital

(Forts. fr. sid. 20.)

Men häggarna skulle i alla fall snart blomma utanför fönstret, det skulle bli sommar och sol igen — trots allt.

Sjuttio år! Tiden hade runnit undan fort. Man hade kanske inte så många somrar till att hoppas på, så taket fick väl som sagt lappas, och lagårn skulle kanske gå att täta med drev och stötta upp en smula. Den här jordremsan kunde i alla fall inte undvaras, ty på den växte en inte ringa del av kofödan.

Jonas Svensson tog sig en pris snus. Hans händer darrade. Någonting skymde blicken; det var med nöd och näppe han kunde se häggarna där ute.

På kvällen, när hans hustru kom hem, såg Svensson först litet moloken ut, och hustrun frågade:

— Vad är det med dig då? Känner du dig inte bra?

— Jo — hm — nog känner jag mig bra, men jag har liksom gått här och funderat lite för mig själv på ett och annat, och då — ja, du vet väl hur det kan bli om man funderar lite för mycket.

— Joo, det förstås. Men vad har du funderat på då?

— Tja, på allt möjligt. Till exempel på lagårn. Den börjar ju bli ganska förfallen. Och stugtaket är inte mycket att hurra för. Man skulle allt behöva lite slantar...

— Lugna dig, gubben. Jag har tingat takspån för länge sen av Olovsson, och vi får betala av den lite efter hand. Och vad lagårn beträffar så står den nog så länge vi lever, om vi bara får den lite tätad. Olovsson har förresten lite utskottsvirke, som han lovat mig.

— Jaa — ja — ja — ja, det var ju inte så dumt, kära gumman...

Jonas Svensson sneglade på sin hustru. Sannerligen, det är prima material i henne, tänkte han. Mycket bättre än i mig.

Låt bli att andas, så läks tbc:n! Hur skall detta då gå till? Jo, genom att placeras i specialinrett luftkonditionerat rum, liknande en tryckluftkammare, har man kunnat "vänja av" tbc-patienter att andas. I åtta, tio timmar i sträck ha en del kunnat vistas i detta rum och ändå varit vid fullt medvetande. Och resultatet har blivit att sex patienter av tolv, vilka samtliga haft tuberkulos i framskridet stadium på båda lungorna, tillfrisknat. Idén bakom denna behandlingsmetod är ju att lungorna få fullständig vila, varigenom läkningen underlättas. Försöken ha gjorts i Amerika och pågått i tio år, så det är ingen undergörande nyhet precis. Tre timmar till tre dagar tar det att lära en patient att bekämpa vaneimpulsen att andas och patienter på vilka inga andra metoder hjälpt ha blivit friska efter ett par tre "ickeandningskuror", vardera omfattande tre à fyra månaders daglig behandling.

Svår personalbrist vid Löt-sanatoriet. Vid Södermanlands läns sanatorium står man nu inför den föga avundsvärda utsikten att nödgas inskränka driften på grund av personalbrist. Det är omöjligt att hålla alla avdelningar öppna, om man inte kan få ytterligare personal och det är först i ett förtvivlat läge som stängningsåtgärden kan övervägas, då därigenom åtskilliga människor berövas möjligheterna till vård för sin svåra sjukdom, omtalar t. f. överläkaren dr H. von Holst.

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "

Socialkunskap . . . (Forts. fr. sid. 7.)

Om man nu vill vara något av reformator och samhällsbyggare måste man ha en grundlig kännedom om hur det samhälle vari man skall leva och verka är beskaffat allt från grunden. En sådan kännedom får man varken genom att bara envist syssla med det förgångna heller stirra sig blind på det som sker i nuet.

Socialinstitutet vill lära oss hur samhällsbyggnaden är konstruerad allt från grunden — och inte nog med detta — även hur innevånarna äro beskaffade — hur de handla och reagera under samlevnaden och reglera sin samverkan.

Vi som nu ha förmånen att studera vid Socialinstitutet möter säkerligen dessa i korthet relaterade brytningar mellan gammalt och nytt starkare än någonsin. Det sociala reformarbetet går nu mot sin största blomning hittills. Detta gör naturligtvis vårt arbete ännu mera betungande och den nya litteratur, som tillkommer ökar givetvis vår läsplan i förhållande till tidigare årskullar. Denna extra möda kanske man dock får säga till alla delar uppväges av känslan av att befinna sig inom ett område där inte något stillestånd råder. Och det sista är nog inte den minsta anledningen till att skaran av sökande blir större och större för varje år. Samhällsbyggnaden och samhällsstrukturen är alltid underkastad förändringar. Samhället är inte något färdigt och kommer aldrig att bli färdigt. Och det kan ju ha sin tjusning även att arbeta på ett sådant område — kanske mycket större än där resultatet redan är givet eller skymtar någonstans i fjärran.

Detta något teoretiskt färgade klarläggande kanske är en av de olika förklaringarna till att så många söker sig till samhällseliga tjänster, även om det långt ifrån kan sägas utgöra hela svaret på denna fråga.

Man får inte glömma människan!

Just i skrivande stund har ett alldeles färskt betänkande från den statliga kommittén för partiellt arbetsföra hamnat på mitt skrivbord.

Tiden medger inte att närmare gå in på detta förslag till lagstiftning och åtgärder för en stor grupp av människor, som länge levat i skuggan på samhällets bakgårdar. Men hur vi nu organiserar, specialiserar och differentierar vår socialvård är det tydligt att vi inte får glömma bort att det är *människan* som dock är det centrala i hela apparaten. Det är för att bereda varje människa möjlighet att utveckla sina resurser vi arbetar. Kanske blir problemet att placera de partiellt arbetsföra i samhällslivet ett av de verkliga proven — både för den sociala organisation vi byggt upp och det sociala patos man nu möter i vida kretsar. Ett socialt patos som vi hoppas inte bara skall vara att finna på tidningarnas löpsedlar, i debatter i samhällsfrågor, i konferensprotokoll, utredningar och betänkanden.

Vi som får vår utbildning vid Socialinstitutet kommer dessa problem närmare in på livet än någon annan och kanske en stor del av ansvaret för att de bebådade reformerna få avsedd verkan faller på oss.

Men har inte reformarbetet en förankring i folks

medvetande, hos arbetsgivare, fackföreningar och samhället i dess helhet, blir socialvårdarens arbete ändå förgäves. Detta kan synas vara en självklar sak — men den är för den skull inte mindre betydelsefull — både för den som gått genom Socialinstitutet och för medborgare överlag. Finns inte denna gemensamma samhällssyn och vilja till samverkan blir allt socialt reformarbete bara en tom chimär.

Rolf Ek:

Musikhögskolan — tonkonstens högberg, har anor sedan 1771

Bland de sju fria konsterna intager musiken den första platsen och är desslikes den äldste av alla mänskliga kunskaper.

Den högberg där de flesta av våra utövande konstnärer på musikens område delgivits denna kunskap är Kungl. Musikhögskolan i Stockholm. Denna grundades år 1771 och bedriver sin verksamhet under överinseende av Kungl. Musikaliska Akademien, dess preses och styrelse. Den nuvarande byggnaden vid Nybrokajen i Stockholm där undervisningen bedrivs togs i bruk år 1878. I stort sett är huset sedan dess oförändrat men för närvarande är nybyggnader under diskussion, avsedda att göra skolan mer tidsenlig och överensstämmande med nuvarande krav på modernitet.

Kungl. Musikhögskolan är statligt understödd och i detta sammanhang bör nämnas, att Sverige är ett av de få länder som kostnadsfritt meddelar undervisning åt elever vid sådan skola. En naturlig följd av detta blir att elevplatserna äro mycket eftersökta. Konkurrensen blir hård mellan de sökande, då endast ett begränsat antal i varje klass kan beredas plats. En elev som blir antagen måste dock vara innehavare av en hel del förebyggande kunskaper, vilket är nödvändigt för att han skall kunna klara de prov som vid inträdesansökan förelägges honom. Det kan dock icke hjälpas — råkar man bli en av de utvalda bland ett tjugotrettioal sökande i en klass stiger nog ens självförtroende en aning uppåt. Dock får man akta sig för att låta det stiga för mycket. Det ligger många år av hårda studier, övningar och tillfällen till självvransakan framför en, och det fordras av en elev inte endast att han lär sig de tekniska kunskaperna, utan också tillgodogör sig sådant som berikar hans inre liv. Detta har ju den största betydelse för att han eller hon skall bli en äkta och sann konstnär, som med rikt mått kan giva sina blivande åhörare eller elever något av sig själv och sin personlighet i den konststart man representerar.

*

Undervisningen på Musikhögskolan indelas i tre huvudgrupper: examensklasser, solistklasser och Opera-klassen.

För att börja med den förstnämnda gruppens elever finnes för dessa tillfälle att avlägga följande examina: högre organist — högre kantors — musiklärare — och militär musikköretsexamen. Dessutom finnes en examen för pianostämmare.

För att bli antagen till elev i dessa klasser fordras,

uppdelad i övningstimmar, vilka ibland kuna bli åtta, tio och kanske fler. Detta är ej endast påkostande ur intellektuell synpunkt utan också rent kroppsligt. Till detta kommer att elevens ekonomi ej alltid är så lysande, ett problem som tar sitt av krafter och tankearbete att reda upp. Dock underlättas dessa i många fall genom Musikhögskolans stipendier.

*

För eleven är Musikhögskolan ett löfte, med arbete och energi kan det bli ett infriat sådant.

"Mellan veta och skapa ligger ännu ett oerhört bråddjup, och ofta lyckas det först efter hårda strider att slå en bro däröver". (Schumann.)

Ragnar Svedberg:

Begåvning och temperament överflödar i Skölds skola

En norrlänning som kommer till Stockholm för att lära sig måla eller för att få sin eventuella talang utarbetad behöver just inte känna sig som någon utbökling om han hamnar i Otte Skölds målarskola. Ty där finns bland 60-talet elever alla Sveriges landskap representerade och där finns både begåvning och konstnärstemperament i rent överflöd. Värmed inte är sagt att alla kommer att kunna göra sig gällande på konstens törnbeströdda stig, eller inte ens att alla kunna nyttigt tillgodogöra sig utbildningen.

Konstnärstemperamentet tar sig nu en gång för alla så skilda uttryck. För somliga ger det arbetsglädje och vackra resultat, för andra slår det ofta över i missmod och mindervärdeskomplex som gör det omöjligt att åstadkomma någonting alls och mellan dessa båda ytterligheter pendlar det för det mesta för de flesta. Men arbete och åter arbete är vad som krävs av ett konstnärssämne och det gäller inte minst för Otte Skölds elever.

Den 15 januari börjar vårterminen i lokalerna vid Snickarbacken och sedan håller man på ända till den 1 juni. Under sommaren blir det förstås "praktisering" på egen hand och höstterminen sättes därefter i gång i medio av september och pågår 2 1/2 à 3 månader. Arbetsdagen hör ju inte till de allra längsta, tiderna äro kl. 10—15 och 19—21, men var säker på att det blir ganska påfrestande ändå, så intensivt som det arbetas. Det mesta arbetet läggs ned på kroki-teckning och därvidlag kommer det också säkert fram om det finns anlag eller inte för "yrket" eller om det rent av slumrar talanger som skall fram i ljuset. Modellerna få inta alla möjliga ställningar och det är sannerligen inte lätt att få fram de rätta proportionerna och att få bilden både levande och naturlig.

Men vi få inte bara teckna naket. Även återgivandet av kläder ingår i konsten och det finns många som tycker att detta är etter värre. Och man skall inte tro att chefen själv eller konstnär Pernby, som är lärare, går efter linjen "nu skall vi vara snälla". Bort det! Där vankas kritik, kritik och åter kritik. Och det så

DETTA RUM

Detta rum är ditt.

Och nu är det mitt.

Och det är detsamma.

★

När min blick

av grubbeltankar

blir skum

ler du,

öppnar du min blick,

lever du

som ett levande hjärta

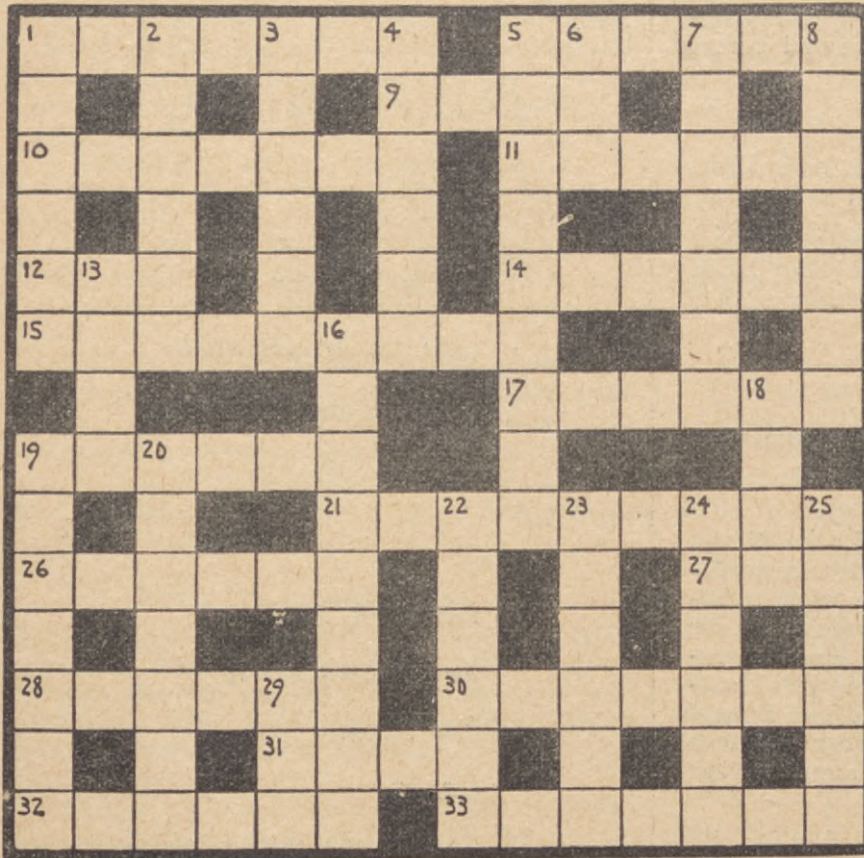
i detta rum.

LARS FREDIN

fränt ibland att det nära nog pressar fram misströstans hemska spöke och frestar till, att ge försöket att bli målare, på båten. Men där intresset är verkligt stort och glödande och kärleken till konsten hög och ren, där kan ingen kritik totalt slå ned humöret. Där flyter man åter upp hur nedtrampad man än blivit i skorna. Kommer igen och gör bättre saker, finner sin stil och kanske småningom blir just konstnär.

Och det är ju det vi sträva efter, vi alla adeptter som tro oss fått förmågan att se det vackra även i den gråaste vardag.

KORSORD NR 7

VÅGRÄTA ORD.

1. En fantasivärld inom två pärmor. (7)
5. Kan hänga i luften. (6)
9. Sveriges kanske vanligaste simfågel. (4)
10. Sträng. (7)
11. "Det är ditt liv att vårda liv och årets växt befrämja." (6) (Einar Malm)
12. Intet krypin just. (3)
14. Barnets känsla för sin far. (6)
15. Var det inte, när kvinnan teg i församlingen. (9)
17. "Vi gratulerade honom samma dag han flyttade." (6)
19. Djur som endast finns på matsedlar. (6)
21. "Han slungade henne ifrån sig som hade hon varit den bakteriefyllda nattröjan efter ett i lungshot avlidet fattighushjon..." (9)
26. För mången det obehagligaste minnet från militärtjänsten. (6)
27. Sandaler förekommer mest i — —. (3)
28. Är katten i spiselvrån. (6)
30. En som inte nappat. (7)

31. Gul, säger kisen. (4)
32. Darwin. (6)
33. Apotekarens "droppar". (7)

LODRÄTA ORD.

1. Löper skraddare och är vägen till Damaskus. (6)
2. Dansar för att leva. (6)
3. Många tragediers ändstation. (6)
4. Överraskande stöt av Eolus. (6)
5. Anses predestinera till sparsamhet. (9)
6. Vill skåningen ha möen. (3)
7. Han har roat millioner. (7)
8. Representantskap inom affärsvärlden. (7)
13. Urstark kämpe i gamla Grekland och vanligt tjunamn i Sverige. (4)
16. Inte roligt att vara, när bödeln och prästen äro tillsammans. (9)
18. Kom överraskande över Pompeji. (4)
19. Blir en följd av diktaturen, känner fågeln uti buren. (7)
20. En gammal rådgivare. (7)
22. Doft som lockar hyenor. (6)
23. Ren. (6)

WASABRÖD ger råg i ryggen!

24. Planeras gärna av skolpojks hjärna. (6)
25. Större emballage, längre slaveri. (6)
29. Duger att samla in vind med. (3)

LÖSNINGAR

till korsord nr 7 skall vara redaktionen, Kocksgat. 15, Stockholm, tillhanda före den 15 aug. Två pris om resp. 10 och 5 kronor utdelas.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis icke äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert.

OBS! Tävlingskuvert måste ovillkorligen vara märkt "Korsord nr 7"! Lösningar som insänts utan att detta villkor uppfyllts riskera att ej få vara med i tävlingen.

LÖSNING TILL KORSORDET I NR 5.

Ha lösarna tappat formen i den uteblivna sommarvärmen? Man skulle nästan tro det, av resultatet att döma. Eller hur skall man annars förklara att hela 33 % av de insända lösningarna voro fel! Fast däribland ovanligt många slarvfel förstås.

Turbegåvade pristagare blevo: Fru Greta Larsson, Box 120, Olofström, kr. 10:—, och hr Algot Bergerantz, Avd. C, Hässleby Sanatorium, kr. 5:—. Priserna komma per post.

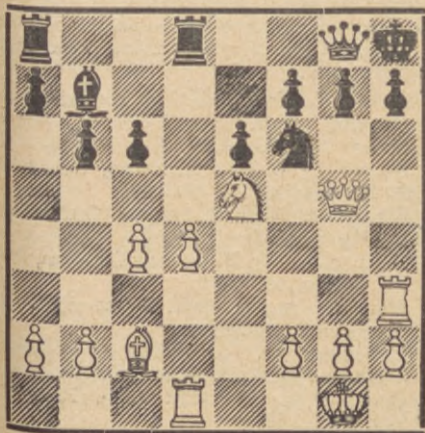
Schackspalten

Red av E. Lundin

Sommarlätta uppgifter.

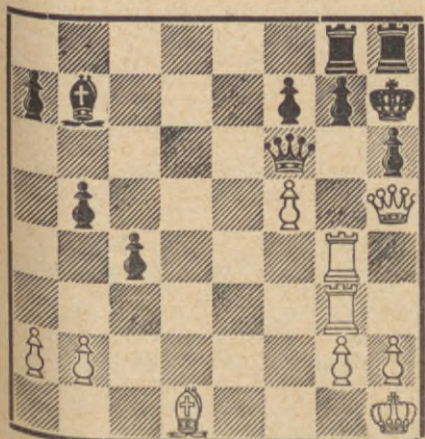
får man väl kalla det följande urvalet, ty svårighetsgraden är exakt avpassad efter årstiden! Inget extra besvär med uppställning av pjäser behövs — man löser direkt från diagrammet.

1.

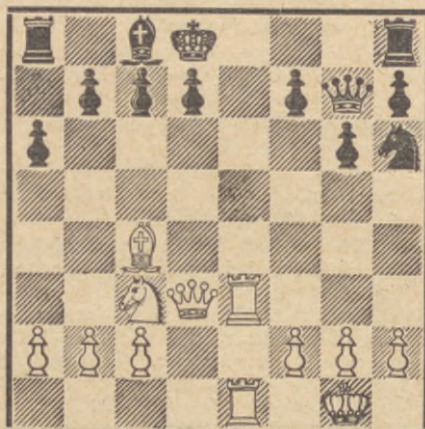
Ställningen uppkom i ett parti Sjöstam—Gemze vid en match Stockholm—Köpenhamn, april 1946. Vit framtvingar vinstställning i ett par drag.

2.

Denna ställning är från en klubbturnering i Uppsala. Här finns två vinstvägar. Som vit spelade lyckades han sätta matt i fyra drag.

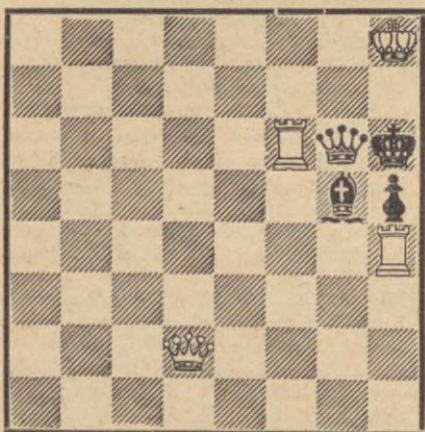
3.

En ställning från ett parti i en engelsk turnering. Högst fem drag tar det för vit att göra slut på det hela.

Problem nr 128.

Av S. Loyd.

Matt i två drag.

Lösningar: Problem nr 126: 1. Lc1.
Problem nr 127: 1. Kg7.

Inget prat

En skräddare i Småland, som inte tyckte om prat och pladder — han var gift! — annonserade efter en tystlåten medhjälpare. En man, som tröttnat på stojet, bråket och de kommunala danserna i Stockholm, svarade och fick jobbet. Han kom, hälsade, tog av sig rocken och klev upp på bordet. Så sydde han i fjorton dagar utan att säga flasklock. Men så sa stockholmarn, när han kikade ut genom fönstret:

— Titta en vit häst!

En vecka gick och ingen sade något, förrän mästern upplät sin mun:

— Han var svart!

Någon vecka rann bort, och arbetet gick raskt undan i den tysta och lugna verkstaden. En vacker dag hoppade emellertid stockholmarn ner från bordet, tog sin rock och sa:

— Jag slutar! Jag tål inte sånt här bråk.

*

Det var en äkta man, som skulle gå ned till Centralen och möta sin sväger och svägerska. I myllret upptäckte de inte varandra, varför gästerna hunno hem före värden.

För att överraska mannen sade den litet naiva frun:

— Göm er ni i garderoben så får ni höra vad Allan säger när han kommer hem.

— Nå hur gick det! Fick du inte tag på dem? frågade hon när Allan till slut förargad trädde inom dörren.

— Inte! Man kan väl inte begära annat heller när bönder första gången kommer till sta'n. Det var ju mest synd på äggerna förstas.

Tablå!

*

Anders i Berga på väg till stan i trillan och sin Britta, möter en bil. Mor Britta fäktar i högsta förskräckelse med armarna. Chauffören erbjuder sig att leda hästen förbi.

Anders i Berga (lungt):

— De behövs inte, honom sköter jag. Men herrn kan ju leda förbi käringa!

100 intyg vidimerade av Notarius Publicus bekräfta

att även svåra mjällbildningar

läkas med SEBUSAN på 8 dagar

Detsamma gäller huvudklåda och fett hår samt håravfall om håravfallet förorsakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svavel-tinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. inkl. skatt). — *Kvinnor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelereme* (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Kralskrona. Ordf. Helge Svensson, Jämjöslätt. Korresp. Gösta Hansson, Ingeniörsgatan 17, Karlskrona.

BOLLNÄS: Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. V. Brodin, sekr. Birg. Andersson, Fack 34 (för bägge) Bollnäs.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Karlavägen 44, Eskilstuna. Tel. 348 36. Föreningens postgiro 28 49 47.

ESLÖV: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

FALUN: De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge, sekr. Gunnar Isaksson, Falun.

GÄVLE: Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs. 35, Gävle.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02). Exp.-tid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. och korresp. Åke Andersson, Postfack 12, Varberg. Tel. 1844. Kassör: Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad. Postgiro 27 34 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.

Mellersta Hallands Konvalescentförening. Ordf. Sune Nilsson, Askhult, Morup, tel. Morup 74.

Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.

Norra Hallands sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

HOFORS: Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I, sekr. Helge Sundström, Box 471, Hofors I.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 23 37, sekr. Carl Carlbon, Strömsborgsgat. 46, tel. 38 90.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20, sekr. Robert Dahlström, Strandgatan 31 B, Höganäs.

JÖNKÖPINGS LÄN: Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Gustav Larsson. Sekr. Hugo Staaf.

Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Postgiro 27 78 70.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Erik Carlsson, Box 58, Bor.

KALIX: Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

KALMAR LÄN: Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korr.: Carl Hellström, Ståthållaregat. 13, Kalmar. Kassör: Ivar Axelsson, Sanatoriet, Målilla Kyrkby.

Sektioner: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. o. korr. Sigfrid Celander, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Långgatan 13. Tel. 616, Nybro.

Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och korresp. K. E. Palmgren, Hallströmsgat. 70, Västervik. Tel. 15 51.

KARLSKOGA: Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.

KRAMFORS: Kramfors Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Kramfors med omnejd). Ordf. Olle Lindström, FRÄNÖ. Sekr. Gerhard Olsson, Box 40, ÖSTBYDAL.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Korresp. Sigv. Thomasson, Åby 10, Klippan.

KRONOBERGS LÄN: Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 2188, sekr. Stig Karlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31. Postfack 113. Exp.-tid. månd. och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnåset, tel. 35 19. Korresp. Alvar Thurfjell, Tullgat. 27, Luleå.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990). Expeditionstid: 12—14.

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägele.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.

MALMÖ: Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening. Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Fredr. Ångman, sekr. Sixten Lindeskär. Exp. hålles öppen onsd. och lörd. 12—14. Tel. 569 15.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnåset, Luleå. Tel. 14 24.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärdén.

NORRKÖPING: De Lungsjukas Förening och Understödsfond u. p. a. i Norrköping. Skolgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos, sekr. Gunnar Malmqvist.

PILEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730.

RÅNEÅ: Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

SANDVIKEN: Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. Ivar Persson, Västabyg. 10, Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTEÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varhvs. 5, Skellefteå.

STOCKHOLM: Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS). Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist, kassör Per Johansson. Expedition Bondegatan 58 hålles öppen vardagar 9—16, lördagar 9—13, torsdagar även 19—21. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Sven Tjäderclou, Rudsjögatan 15, Hagaland.

Sigtunaorten o. Knivsta: Rickard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

Huddinge: Hedley Norell, Snäckväg. 8, Stuvsta. Tel. 57 18 59.

Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgata 21 A.

SÖDERHAMN: Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Asbäcksgatan 12, Söderhamn.

UMEA: Konvalescentföreningen Lövså. Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Frkn Ulla Karlsson, Skolgata 63 B, Upsala. Tel. 341 07.

Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Svea Lindberg, Skutskär;

Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp, tel. 137;

Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;

Enköping m. o.: Ordf. frkn Märta Eriksson, Enköpingsnäs, Enköping.

Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp;

Uppsala m. o.: Ordf. Gunnar Andersson, Skolgat. 8, Uppsala, tel. 355 07.

VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. T. L. ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand, t. f. sekr. Nils Thelin, Fagerdalsgatan 3, Sundsvall.

VÄSTMANLANDS LÄN: Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås, tel. 332 41.

Sektioner: i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoria. 6 B, tel. 891. Postgiro 28 14 60.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Postfack 9229, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. Knut Forsberg, 588 Domsjöverken, kassör Lars Östman, Box 635, Örnsköldsvik.

ÖSTERGÖTLANDS LÄN: De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping, tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson, kassör Fritz Emelson.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening. Ordf. Bror-Evert Norrman, Regementsgatan 61, Östersund; kassör Gunnar Lögdberg, Gröngatan 38, Östersund.

**BORAS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGGS LÄN**

**AB BORAS
BILREPARATIONER
BORAS**

Tel. 132 75. Tel. 121 10.

**Borås
Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Kom ihåg Edra vänner vid såväl
högtider som märkesdagar med
B L O M M O R från

ALIDEBERGS Blomsteraffär
(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

Hjelms Bil AB.

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORAS AB**

Stora Brogat. 4 - Tel.: 100 58, 200 58.

Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-
affär i armatur. Starkströms- och svag-
strömsinstallationer. Kostnadsberäkningar.
Reparationer. Motorlindningar.

BETALD ANNONSPLATS!

G Ä V L E

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERRASSEN

konditoriservering kl. 11-22

Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

— lunchservering kl. 11-15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

— Redan första dagen uppe i Ishavet
lyckades jag komma valrossarna in på
livet.

*

Söndagsnisse-Strix

Gubben Lundström berättar för Mal-
lander om Jonssons senaste fluga:

— Och kan du tänka dig, han har bli-
vit vegetarian och lever nu på ett par
apelsiner om dagen...

— Äh, det är ingenting mot en flicka
jag kände i Göteborg. Hon for till Kina
och där levde hon ett helt år på en
mandarin!

— — —

— Konstnärer brukar vara så väl-
digt egenkära.

— Just det! Jag vet många som tror
att dom målar lika bra som jag.

— — —

— Hallå, är det Tidens förlag?

— Ja.

— Hur mycket är klockan?

— — —

— Kan jag få låna Östermans båt i
dag?

— Jaa, i dag.

— Inte i morron?

— Nej, då skall jag sjösätta den.

*

H^o

— Gode Gud, gör Haag till huvudstad
i Belgien...

— Varför ber du så, min flicka lilla?

— För att jag skrivit det i uppsatsen.

G Ä V L E

**J. HEDMANS
LITOGRAFISKA TRYCKERI**

Efr. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagetryck m. m.
Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 2892

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlgvist

Femte Tvärgat. 1 — Gävle — Tel. 4499

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
gningar i styckevikter upp till 600 kg.

Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

G Ö T E B O R G

Birger Eriksson - JUVELERARE

Engelberktsgat. 39 B (hörnet av Arkivg.)

Telefon 16 25 05

FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-
RINGAR — NYSILVER.

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.

H Ä R N Ö S A N D

**ANGERMANLANDS
FISKFÖRSÄLJNINGSFÖRENING**

u. p. a.

Daglig tillgång på färsk ström-
ming och böckling.

Försäljer i parti salt- och sur-
strömming.

Tel. Härnösand, Kontoret 1755

ankn. chefen.

Exp. tel. 1754, ankn. lagret.

J Ö N K Ö P I N G

**June-Munktell
Marinmotor**

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET

JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor

Telefoner: 197, 897.

BETALD ANNONSPLATS!

K I R U N A

**Alltid färska BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN**

(PAUL LAVÉN)

— Tel. 109 —

TARTOR — EFTERRÄTTER

BETALD ANNONSPLOTS

K Ö P I N G	M A L M Ö	U M E Å med omnejd
SJUKFÖRSÄKRA EDER i Köpings stads erkända sjukkassa Tel. 725	TEATERKAFÉET PILDAMMARNAS REKOMMENDERAS OLGA HELLQVIST	LAPPGUBBENS LINIMENT En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt. TEKNISKA FABRIKEN JAHO UMEA Tel. 2354
L I D K Ö P I N G	S K E L L E F T E Å	Ö R N S K Ö L D S V I K med omnejd
BETALD ANNONSPLOTS!	BETALD ANNONSPLOTS!	J. OLSSONS SKOFABRIK J Ä R V E D ————— Telefon 400 28 Försäljer i parti: SKODON, HANDSKAR och SOCKOR av egna tillverkningar.
L J U S D A L med mnejd	S U N D S V A L L med omnejd	Ö S T E R S U N D
AB C. E. NORDKVIST MÖBELFABRIK & AFFÄR För all möblering Platsens största sortering Tel. 1223 LJUSDAL Tel. 1673	DUCO & MALAREVERKSTAD Modernt och tidsenligt inredd efter senaste förordningen C. ERIK BERGSTRÖM Förstklassigt arbete. Humana priser. N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718.	IVARSSONS Auto- El. Verkstad Prästgatan 44 Telefon 1234 Specialaffär för allt elektriskt och för motorfordon LADDNINGSTATION
L U L E Å med omnejd	PORTRÄTTET eller SERIEN från ATELJÉ ENGSTRÖM (f. d. Palens) Storgatan 6—8. Telefon 1115. Sundsvall.	Byggmästare JOHAN ERIKSSON Ö S T E R S U N D Bergsgatan 45 ————— Telefon 2563 Utför nybyggnader och reparationer INFORDRA OFFERT
BRUNNSBORRNINGAR utföres av Borrförman H. BJURSTEN Box 524 - L u l e å - Tel. 3191		